

PÄIVÄKOTISUUNNITTELUN KÄSIKIRJA

5.2.2025

Sisällys

ESIPUHE	3
1 Suunnittelun käsikirja.....	5
1.1 Tavoitteet ja tarkoitus	5
1.2 Käsikirjan käyttö.....	5
1.3 Suunnittelussa huomioitavat muut ohjeet.....	6
1.4 Käsitteiden määrittelyä.....	7
2 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt.....	8
2.1 Varhaiskasvatuksen toiminta ja pedagogiikka.....	8
2.1.1 Toiminnan viitekehys.....	8
2.1.2 Oppimiskäsitys ja työtavat.....	9
2.2 Lapsen päivän kuvaus	10
3 Tilahankeprosessi ja yhteistyö.....	11
4 Suunnittelun lähtökohdat.....	11
4.1 Oppimisympäristöjen ja tilojen suunnittelulinjauksia	11
4.2 Päiväkotirakennus.....	13
4.2.1 Sijainti ja tontti	14
4.2.2 Arkkitehtoniset tavoitteet	14
4.2.3 Kestävän kehityksen tavoitteet ja EU-taksonomia.....	14
4.2.4 Tekniset tavoitteet	14
4.2.5 Tilojen sijoittuminen rakennuksessa.....	15
4.2.6 Hissit.....	16
4.2.7 Opasteet.....	16
4.2.8 Turvallisuus	17
4.3 Tilojen mitoitusperusteet ja tilaohjelma	17
4.3.1 Lapsiryhmien muodostaminen.....	17
4.3.2 Mitoitusperusteet.....	17
4.3.3 Tilaohjelma	18
4.4 Tilojen laadulliset ominaisuudet	18
4.4.1 Aistiesteettömyys	18
4.4.2 Visuaalinen ympäristö ja pintamateriaalit	18
4.4.3 Akustiikka	19
4.4.4 Valaistus.....	19
4.4.5 Luonnonvalo ja lasipinnat.....	19
4.4.6 Sisäilma ja ilmanvaihto	20
4.5 Laitteet ja varusteet.....	21
4.5.1 AV-laitteet.....	21
4.5.2 Kiintokalusteet ja varusteet.....	21
4.5.3 Irtokalusteet.....	21
5 Tilakohtaiset vaatimukset	21
5.1 Tilojen suunnittelun lähtökohdat.....	21
5.2 Yhteistilat	21
5.2.1 Pääsisäänkäynti	21
5.2.2 Käytävä- ja liikennetilat.....	22
5.2.3 Monitoimisali.....	22
5.2.4 Salivarasto.....	23
5.2.5 Pienryhmähuone, kotikeittiö	23
5.2.6 Ruokasali.....	23
5.2.7 LE-WC.....	23
5.3 Ryhmien toiminta-alueiden tilat	24
5.3.1 Märkäeteinen.....	25
5.3.2 Henkilökunnan vaatteidenvaihtotila	25

5.3.3	Lasten ulkoilu WC (LE-WC).....	26
5.3.4	Eteinen/oppiaula.....	26
5.3.5	Ryhmähuone 1	26
5.3.6	Ryhmähuone 2 (lepo).....	27
5.3.7	Pienryhmähuone	27
5.3.8	Lasten WC- ja pesutilat	28
5.3.9	Välinevarasto.....	28
5.4	Henkilökunnan tilat.....	28
5.4.1	Toimistohuone.....	29
5.4.2	Työskentelytila.....	29
5.4.3	Neuvottelu- ja työskentelytila	29
5.4.4	Henkilökunnan taukotila	29
5.4.5	Kopiointi ja paperivarasto	29
5.4.6	Puku- ja pesutilat.....	30
5.4.7	Henkilökunnan WC-tilat	30
5.5	Huoltotilat	30
5.5.1	Keskusvarasto.....	30
5.5.2	Vaatehuoltotila.....	30
5.5.3	Siivouskeskus.....	31
5.5.4	Saniteettitarvikevarasto	31
5.5.5	Siivouskomero.....	31
5.5.6	Keittiötilat ja keittiöhenkilökunnan sosiaalitilat	31
5.6	Eriyisen tuen lasten tilat	31
5.7	Esiopetuksen tilat.....	32
5.8	Avoin päiväkotiki ja leikkikerhot	32
5.9	Päiväkotiki monitoimitalon yhteydessä	33
5.10	Vuoropäivähoitopäiväkodin tilat	33
5.10.1	Ruokailutilat.....	33
5.10.2	Eteistilat.....	33
5.10.3	Ryhmätilat	34
5.10.4	Henkilökunnan pukutilat	34
5.10.5	Lepotilat.....	34
5.10.6	Ympäri vuorokautisen hoidon tarpeet.....	34
6	Piha-alue	34
6.1	Pihan rakenne.....	35
6.2	Varustelu ja välineet.....	35
6.3	Valvottavuus ja valaistus.....	36
6.4	Melutasot	36
6.5	Kasvillisuus	36
6.6	Kulkureitit	37
6.7	Liikenne- ja pysäköinti.....	37
6.7.1	Autoliikenne ja -paikoitus.....	37
6.7.2	Kevyt liikenne	37
6.7.3	Huoltopiha	38
7	Ulkotilat.....	38
7.1	Ulkoiluvälinevarasto	38
7.2	Sisäänkäyntikatos	38
7.3	Ulko-opetustila (sade- ja aurinkokatos).....	39
7.4	Vaunukatos	39
7.5	Jätehuoltotilat.....	39

ESIPUHE

Turun kaupunkistrategiaa täydentävissä strategisissa ohjelmissa todetaan, että kaupunki hakee uudenlaisia työtapoja ja palvelujen järjestämismalleja, jotka mahdollistavat tilojen käytön tehostamisen. Kytkemällä tilojen suunnittelu kiinteästi toiminnan suunnitteluun varmistetaan, että tilat palvelevat toiminnan tarpeita kustannustehokkaalla tavalla. Turun kaupungin kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus on ollut jo pitkään mukana suunnittelussa. Tämän asiakirjan myötä vahvistetaan edelleen sitä, että tilojen suunnittelussa toiminta on keskiössä.

Varhaiskasvatuksessa lapsen etu ja lapsen oikeus varhaiskasvatukseen on nostettu keskiöön. Lapsi ja pedagoginen toiminta on nostettava tärkeäksi näkökulmaksi lähdettäessä suunnittelemaan uusia päiväkoteja ja korjaamaan jo olemassa olevia tiloja. Tila-käsitettä ei tule rajata vain rakennukseen vaan oppimisen, kasvun ja kehityksen kannalta pedagoginen näkökulma tulee olla keskiössä myös piha-alueiden suunnittelussa.

Lapsen ja varhaiskasvattajien kestävästi toteutetuksi oppimisympäristöksi tulee nähdä niin fyysinen ja toiminnallinen, sosiaalinen, kulttuurinen kuin tekninen oppimisympäristö.

Turun kaupungin päiväkotien suunnittelun käsikirjan tarkoituksena on raa-
mittaa suunnittelua ja toimia paikallisena ohjeena valtakunnallisten ohjeiden ohella tuleville rakennushankkeille.

Kiitän ohjeen laadinnassa mukana olleita henkilöitä. Tälle asiakirjalle tulee olemaan käyttöä, sillä päiväkotiverkkoa kehitetään aktiivisesti!

Vesa Kulmala

Varhaiskasvatuksen palvelualuejohtaja, Turun kaupunki

LIITTEET

Liite 1: Tilaohjelma
Liite 2: Kiintokaluste- ja varusteluettelo
Liite 3: Kalustekonsepti

TYÖRYHMÄ

Tilapalvelut

Pauliina Karjalainen
Satu Sillsten
Martina Sirén
Johanna Koskinen-Koski
Mira Hiltunen

Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus

Jaana Nyroos
Minna Pöyhönen
Jukka Rauvola

1 Suunnittelun käsikirja

1.1 Tavoitteet ja tarkoitus

Turun kaupungin päiväkotien suunnittelun käsikirja raamittaa ja yhdenmu-
kaistaa kaikkien kaupungin päiväkotikohteiden suunnittelua. Käsikirjan
avulla vähennetään hankekohtaisia suunnitteluresursseja jättäen kuitenkin
tilaa kohdekohtaisten erityispiirteiden huomioimiselle.

Suunnittelun käsikirja perustuu päiväkotirakentamiseen liittyviin RT-korttei-
hin sekä Turun kaupungin ohjeisiin. Käsikirjan laatimisessa varhaiskasva-
tuksen henkilöstöä on laajasti osallistettu, jonka kautta on ollut mahdollista
koostaa toiminnallisuuteen perustuva suunnitteluohje. Käsikirjassa viitataan
olemassa oleviin suunnitteluohjeisiin, joita tulee noudattaa. Käsikirja täyden-
tää näitä ohjeita päiväkotiympäristön erityispiirtein.

Laadukas ja houkutteleva varhaiskasvatus ja muu koulutus houkuttelevat
lapsiperheitä kaupunkiin ja mahdollistavat kasvun ja oppimisen kehittymisen
(kaupunkistrategia Turku 2030-luvulla). Vetovoimaisten ja laadukkaiden päi-
väkotien kautta tuetaan lapsiperheiden määrän lisääntymistä, pitovoiman
vahvistamista sekä henkilöstön kiinnostusta varhaiskasvatuksen työpaikkoja
kohtaan.

Koulu- ja päiväkotitilojen tulee olla turvallisia ja terveellisiä. Tulevina vuosina
päiväkotien uudisrakentamista ja peruskorjausta on ennätyskellisen paljon.
Päiväkotiverkkoa on päivitetty vastaamaan kaupungin asuinalueiden tar-
peita ja on laadittu selkeä korjaus- ja uudisrakentamissuunnitelma väliai-
kaistilatarpeineen (Turun pormestariohjelma 2021–25). Tavoitteena ovat toi-
mivat ja hyvinvointia tukevat tilat kaikille lapsille ja päiväkodin henkilökun-
nalle asuinalueesta riippumatta, joka vähentää myös alueellista segregaa-
tiota.

Tärkein tavoite on suunnitella päiväkoteihin oppimisympäristöjä, jotka tuke-
vat monipuolista pedagogista toimintaa, oppimista ja lasten kasvua. Tilat
eivät ole itseisarvo vaan keskeistä on, miten tiloissa toimitaan. Yksikön toi-
mintakulttuuria ja pedagogiikkaa kehitetään tilahankkeen aikana. Tilasuun-
nittelu kytketään osaksi varhaiskasvatuksen laadunhallintaa ja muutosjohta-
misen työkaluja. Tilasuunnittelussa huomioidaan myös tilojen yhteiskäyttö ja
kustannustehokkuus. Päiväkodin tiloja ja piha-alueita avataan myös alueen
muille käyttäjille.

Turun varhaiskasvatuksen oppimisympäristösuunnittelun missio:

”Turun päiväkodit suunnitellaan käyttäjälähtöisiksi, muunneltaviksi ja yhteis-
käyttöisiksi oppimisen tiloiksi, jotka tukevat monipuolisia pedagogisia lähes-
tymistapoja sekä ottavat huomioon kaikkien lasten moninaiset tarpeet.”

”Terveelliset ja turvalliset oppimis- ja työympäristöt kaikille käyttäjille.”

”Tilat joustavat tulevaisuuden tarpeisiin mm. huomioimalla kaupungin lisään-
tyvien asukasmäärien varhaiskasvatuksen tarpeet.”

1.2 Käsikirjan käyttö

Käsikirja on koostettu ensisijaisesti suunnittelua ohjaavaksi dokumentiksi
arkkitehdeille sekä muille suunnittelijoille, mutta sitä voidaan hyödyntää
myös:

- Päätöksenteon tukena ja perusteena
- Hankesuunnittelun laadinnassa
- Pedagogisessa ja toiminnallisessa suunnittelussa

Käsikirja on toteutettu moniammatillisessa yhteistyössä Turun kaupungin varhaiskasvatuksen, tilapalveluiden, kaupunkiympäristön, ympäristöterveyden ja liikuntatoimen asiantuntijoiden kanssa. Lisäksi toteutuksessa on hyödynnetty tutkittua tietoa mm. Credu-hankkeen tulosten kautta. Käsikirjaa varten on kerätty käyttäjäpalautetta Turun ja muiden kaupunkien toteutetuista päiväkotikohteista. Kokonaisuutta kehitetään jatkuvasti mm. todettaessa uudenlaisia toimivia käytänteitä tai eri ohjeistuksien ja määräyksien uudistuessa.

1.3 Suunnittelussa huomioitavat muut ohjeet

- Tässä asiakirjassa esitettyjen vaatimusten lisäksi käytetään keskeisimmän RT-kortteja:
 - RT 103083 Päiväkotien suunnittelu
 - RT 103084 Päiväkodin ja perusopetuksen tilat. Ulkotilojen suunnittelu.
 - RT 103085 Päiväkotien ja perusopetuksen tilat. Turvallisuuden suunnittelu.
 - RT 07-10912 Päivänvalon hallinta sisätiloissa
 - RT 07-11299 Sisäilmastoluokitus 2018. Sisäympäristön tavoitearvot, suunnitteluohjeet ja tuotevaatimukset
- Suunnittelussa noudatetaan lakien, asetusten ja yleisten rakentamismääräysten sekä rakentamisen yleisten laatuvaatimusten lisäksi kaikkia RT- ja ST-kortteja, RIL:n ohjeita ja normeja, RYL-ohjeistuksia sekä mm. seuraavia ohjeita ja määräyksiä (tai uudemmat julkaisut):
 - Varhaiskasvatuslaki
 - Opetushallitus: Oppimisympäristö varhaiskasvatuksessa
 - Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos, Terveystieteen ja hyvinvoinnin laitos 2015
 - Terveellinen ja turvallinen koulurakennus, Opetushallitus 2005
 - Oppilaitosrakennusten turvallisuus, Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015
 - Esteetön rakennus ja ympäristö – Suunnitteluopas, Rakennustietosäätiö 2019
 - Liikkumis- ja toimintaesteisille soveltuvat perusopetuksen tilat, kalusteet ja varusteet, Opetushallitus 2009
 - Voimistelun sisäliikuntatilojen suunnittelu, Liikuntapaikkajulkaisu 75, Opetusministeriö 2000
 - Turvallisuus ja työsuojelu liikunnan opetuksessa, Opetushallitus 2001
 - Lasten liikuntapaikkojen suunnittelu, Liikuntapaikkajulkaisu 83, Opetusministeriö 2002
 - Esteettömät sisäliikuntatilat, Liikuntapaikkajulkaisu 106, Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013
- Turun kaupungin ohjeet ja konseptit:
 - Turku, päiväkotien akustiikkasuunnitteluohje
 - Esteettömyysohjeistus; sisältää aistiesteettömyysohjeistuksen
 - Keittiökonsepti

- Opastekonsepti
- Ympäristöterveyden ohjeet
- Siivottavuuden huomioiminen rakennussuunnittelussa
- Siivoustilavaatimukset
- Tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelma 2023–2026 (tai uudempi)
- AV-konsepti
- Suunnitteluohje LVI-järjestelmät_MALLI (täydennetään kohteittain)
- Sähkö- ja telejärjestelmät järjestelmäkuvaus & suunnitteluohje_MALLI (täydennetään kohteittain)

1.4 Käsitteiden määrittelyä

Pedagogiikka. Pedagogiikalla tarkoitetaan monitieteiseen tietoon perustuvaa kokonaisvaltaista, tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa. Perustana tälle ovat käsitykset lapsesta ja oppimisesta sekä määritelty arvoperusta.

Oppimisympäristö. Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, joiden avulla tuetaan lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Myös luonto, pihat, leikkipuistot, kirjastot ja museot sekä muut rakennetut ympäristöt ovat varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä.

Käyttäjä. Tilojen käyttäjällä asiakirjassa viitataan toiminnan tuottajaan tai järjestäjään (henkilökunta), loppukäyttäjillä viitataan päiväkodin lapsiin.

Muunneltavuus. Muunneltavuudella tarkoitetaan mahdollisuuksia muokata, järjestellä tai sopeuttaa tilaa tai tiloja erilaisiin tilanteisiin ja tarpeisiin käyttötarkpeiden mukaisesti.

Joustavuus. Joustavuus mahdollistaa tilan tai tilojen muunneltavuuden sen käytön aikana.

Muuntojoustavuus. Muuntojoustavuus mahdollistaa tilan, tilakokonaisuuden tai sen osan käyttötarkoituksen muuttamisen toiseksi.

Monitilaympäristö. Monitilaympäristössä on erityyppisiä tiloja erilaisille toiminnoille. Ympäristö mahdollistaa käyttäjän valitsemaan kulloiseenkin toimintatapaan parhaiten soveltuvan tilan.

Yhteistilat. Yhteistiloilla tarkoitetaan useamman lapsiryhmän käytössä olevia tiloja, joita voidaan tarvittaessa käyttää myös päiväkodin ulkopuoliseen käyttöön.

Toiminta-alue. Toiminta-alue käsittää lapsiryhmän käytössä olevat tilat eteis- ja WC-tiloihin.

Tilapaikkaluku. Tilapaikkaluku on yksikössä samanaikaisesti varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten enimmäismäärä

2 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt

2.1 Varhaiskasvatuksen toiminta ja pedagogiikka

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka (varhaiskasvatustalaki 2 §). Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Se tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista (varhaiskasvatustalaki 3 §).

Varhaiskasvatuksessa lapsi nähdään osaavana ja taitavana. Hyvää käytöstä vahvistetaan, onnistumisen kokemuksia mahdollistetaan ja toiminnalla edistetään lapsen myönteisen minäkuvan muodostumista ja toisten huomioon ottamista. Pedagogiikan avulla tunnistetaan lasten vahvuuksia ja tuetaan kokonaisvaltaista kehitystä. Leikki ja toiminnallisuus ovat lapsen luontainen tapa toimia ja ne edistävät monenlaisia taitoja, kuten tunteiden säätelytaitoja. Varhaiskasvatuksen ilmapiiri tukee moninaisuutta, jolloin jokaisella lapsella on turvallista kasvaa ja kehittyä (Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022).

Lapsi kasvaa, kokee ja oppii turvallisessa ja monimuotoisessa oppimisympäristössä yhdessä osaavan ja sitoutuneen henkilöstön kanssa (Turun varhaiskasvatuksen visio).

2.1.1 Toiminnan viitekehys

Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan tavoitteena on edistää lapsen oppimista, hyvinvointia ja laaja-alaista osaamista. Toiminta on lapsilähtöistä ja suunnittelussa huomioidaan lapsen ja lapsiryhmän tarpeet, lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat ja mielenkiinnon kohteet sekä huoltajien näkemykset. Toiminnassa yhdistetään kuvassa 1 mainittuja laaja-alaisen osaamisen ja eri oppimisen alueita, joka mahdollistaa asioiden ja ilmiöiden monipuolisen tarkastelun ja tutkimisen.

Kuva 1: Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys (Turun varhaiskasvatussuunnitelma 2022).

2.1.2 Oppimiskäsitys ja työtavat

Lapsi on aktiivinen toimija, joka kasvaa, kehittyy ja oppii vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa. Lapset ovat synnynnäisesti uteliaita ja haluavat oppia uutta, kerrata ja toistaa asioita. Siinä yhdistyvät tiedot, taidot, toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset, kieli ja ajattelu. Oppimista tapahtuu lasten havainnoissa ja tarkkaillen ympäristöään sekä jäljitellessä muiden toimintaa.

Oppiminen perustuu lapsen aiempiin kokemuksiin, mielenkiinnon kohteisiin ja osaamiseen. Lapset oppivat parhaiten voidessaan hyvin ja kokiessaan olonsa turvalliseksi. Myönteiset tunnekokemukset, vertaisryhmä ja kokemus yhteisöön kuulumisesta ovat oppimisen ja osallisuuden kannalta keskeisiä.

Lapsia ohjataan kokeilemaan ja käyttämään erilaisia työtapoja itsenäisesti ja erilaisissa ryhmissä. Toiminnalliset sekä luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat ovat lapsille luontaisia oppimisen tapoja: mm. ohjattu ja omatoiminen leikki, tutkiminen, itsensä ilmaisu, liikkuminen, taiteellinen kokeminen sekä tieto- ja viestintäteknologian käyttö. (Turun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022)

2.2 Lapsen päivän kuvaus

Päiväkodissa lasten päivä muodostuu monipuolisesta toiminnasta ja erilaisista arjen tilanteista, jotka muodostavat selkeän ja turvallisen struktuurin sekä joustavan päivärytmin. Päivittäin toistuvat tilanteet kuten ruokailu, pukeminen ja riisuminen sekä lepo ja hygieniasta huolehtiminen ovat keskeinen osa lapsen päivää. Varhaiskasvatuksen hoitotilanteet ovat aina samanaikaisesti kasvatus- ja opetustilanteita, joissa opitaan esimerkiksi vuorovai-
kutusta, itsestä huolehtimisen taitoja sekä arjen hallintaa.

Lapsen päiväkotipäivä voi alkaa jo klo 06.00, jolloin lapsi tulee päiväkotiin joskus jopa nukkuvana. Aikaisin aamulla päivänsä aloittavia lapsia on yleensä vain muutamia, jolloin eri ryhmien lapset kokoontuvat samaan tilaan. Kasvattajien työvuorot suunnitellaan tiedossa olevien lapsimäärien mukaan ja lapsiryhmät jakautuvat eri tiloihin sitä mukaa, kun kasvattajat aloittavat työpäivänsä.

Lapset jättävät ulkovaatteet ja jalkineet märkäeteiseen, käytettävät sisävaatteet tuodaan säilytykseen eteis-/oppiaulatilaan lapsen omaan nimikoituun naulakkopaikkaan. Huoltajat huolehtivat lapsen käsien pesusta heti päiväko-
tiin tullessaan.

Aamupala on päivän ensimmäinen ateria klo 8. Aamupala on tarjolla lapsille, jotka ovat saapuneet päiväkotiin ennen aamupalan alkamista. Ruokailutilaan siirrytään kasvattajan ohjauksessa. Pienemmät lapset (alle 3 v) ruokailevat omassa ryhmätilassa. Samaan aikaan päiväkotiin saapuvia lapsia otetaan vastaan ryhmän kotipesässä. Aamiaisen jälkeen suurin osa lapsista on saapunut päiväkotiin.

Aamupäivän toiminta-aika toteutetaan pääasiassa pienryhmissä leikkien, oppien, liikkuen ja ulkoillen oman toiminta-alueen tiloissa sekä piha-alueella. Ulos siirrytään pienissä ryhmissä porrastaen. Toimintaa voi olla koko lapsiryhmän (21 lasta) kesken tai toisen ryhmän lasten kanssa.

Lounas järjestetään klo 11–12 isommille lapsille ruokasalissa, pienemmät (alle 3 v) lapset syövät yleensä omissa ryhmätiloissa. Lapset voivat syödä eri tahtiin ja jokaiselle on taattava rauhallinen ruokailuhetki. Ruokailun jälkeen jokaiselle lapselle on varattu sänky paikka rauhoittumiseen tai nukkumiseen. Lyhyempää lepoa tarvitseville tarjotaan mahdollisuutta leikkiin, pelaamiseen tai muuhun toimintaan. Saniteettitilojen käyttö on aktiivisinta ruokailun tai ulosmenon yhteydessä.

Iltapäivän toiminta järjestetään perheen ilmoittamien hoidontarpeiden mukaan. Välipala on tarjolla klo 14, minkä jälkeen toimintaa järjestetään sisätiloissa tai ulkona sääolosuhteet ym. huomioiden. Huoltajat hakevat lapset pääsääntöisesti päiväkodin pihalta. Kuten aamuisin, myös iltapäivisin henkilöstön työvuorot järjestetään porrastetusti lapsimäärien mukaan.

Vuorohoitokohteessa lapsen päivän kuvaus poikkeaa edellä esitetystä.

Vuorohoitoryhmien toiminta-aika on klo 5–22 ma-su ja ympärivuorokautisessa hoidossa 24 h. Lasten hoito- ja henkilökunnan työtajat jakautuvat eri vuorokauden aikoihin.

3 Tilahankeprosessi ja yhteistyö

Tilahankkeilla vastataan kaupungin palveluverkon ja rakennusten käyttäjien (toimijat, loppukäyttäjät) tarpeisiin. Onnistunut hanke edellyttää yhteistyötä ja ymmärrystä käyttäjien tarpeista. Tilahankkeissa suunnittelun lähtötietona toimii tämä suunnittelun käsikirja, joka on laadittu käyttäjien tarpeiden pohjalta. Suunnittelun käsikirjaa ja mahdollisia kohdekohtaisesti määriteltyjä erityisehtoja noudattamalla saadaan käyttäjänäkökulma tuotua kohteen suunnittelun keskiöön jo heti hankkeen ensimmäisistä vaiheista lähtien.

Näiden lähtötietojen ohella tilahankkeissa vastuu käyttäjänäkökulman tuomisesta ja kommentoimisesta suunnittelun aikana on varhaiskasvatuksen tilahankeasiantuntijoilla. Varhaiskasvatuksen tilahankeasiantuntijat toimivat käyttäjien edustajina päiväkotihankkeissa hankesuunnitteluvaiheesta alkaen valmiin rakennuksen käyttöönottoon asti.

Käyttäjien lisäksi tilahankkeet toteutetaan yhteistyössä kaupungin eri asiantuntijatahojen (esim. ylläpitopalvelut, kaupunkiympäristötoimialan asiantuntijat) kanssa, joita osallistetaan suunnittelun eri vaiheissa. Kussakin hankkeessa osallistettavat asiantuntijatahot määritellään hankekohtaisesti.

4 Suunnittelun lähtökohdat

4.1 Oppimisympäristöjen ja tilojen suunnittelulinjauksia

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö (Varhaiskasvatuslaki 3 §). Oppimisympäristöjä kehitetään, jotta varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Kehittämisessä huomioidaan mm. turvallisuus, terveellisyys, ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys, siisteys, esteettömyys, akustiikka ja sisäilman laatu (OPH: Oppimisympäristö varhaiskasvatuksessa).

Tilojen on mahdollistettava:

- Monipuolinen toiminta
 - Mm. ohjattu ja vapaamuotoinen leikki, pelaaminen, tutkiminen, liikkuminen, lepo ja rauhoittuminen
 - Pienryhmätoiminta ja joustavat ryhmittelyt
 - Lapsiryhmäkohtainen toiminta
 - Henkilöstön työn toteuttaminen sujuvasti
- Vuorovaikutus ja yhteistyö
 - Lasten vuorovaikutustaitojen kehittyminen, osallisuus ja yhteisöön kuulumisen tunne
 - Henkilöstön, lasten ja huoltajien välinen vuorovaikutus ja päivittäiset kohtaamiset
 - Henkilöstön tiimityö
 - Kahden tai useamman lapsiryhmän yhteistyö
 - Juhlien ym. tapahtumien järjestäminen joustavasti
- Yksilöllisyyden huomiointi
 - Kaikkien tilojen on toimittava kaiken ikäisille lapsille ja tuettava erilaisten lasten yksilöllisiä tarpeita
 - Ympäristö vastaa erilaisten oppimistilanteiden ja lapsiryhmien tarpeisiin

- Lasten maailmankuva
 - Suunnittelun lähtökohtana on lapsen käyttäytyminen ja mitta-kaava
 - Tilojen tulee rikastaa lasten mielikuvitusta; lasten ideat, leikit ja tehdyt tuotokset ovat näkyvillä

- Hyvinvointi
 - Oppimisympäristöt ja tilat ovat innostavia, elämyksellisiä ja viihtyisiä
 - Tilojen selkeys, levollisuus, tunnistettavuus, saavutettavuus ja valvottavuus
 - Aistiesteettömyys
 - Hyvä sisäilma
 - Tarpeeksi rauhoittumisen paikkoja, mm. erilaisia soppia ja koloja
 - Ei liian avoimia tiloja erityisesti pienten ja tuen tarpeisten lasten näkökulmasta
 - Lapset tarvitsevat turvallisen kotipesän tai -alueen, joissa voivat toimia tuttujen aikuisten kanssa

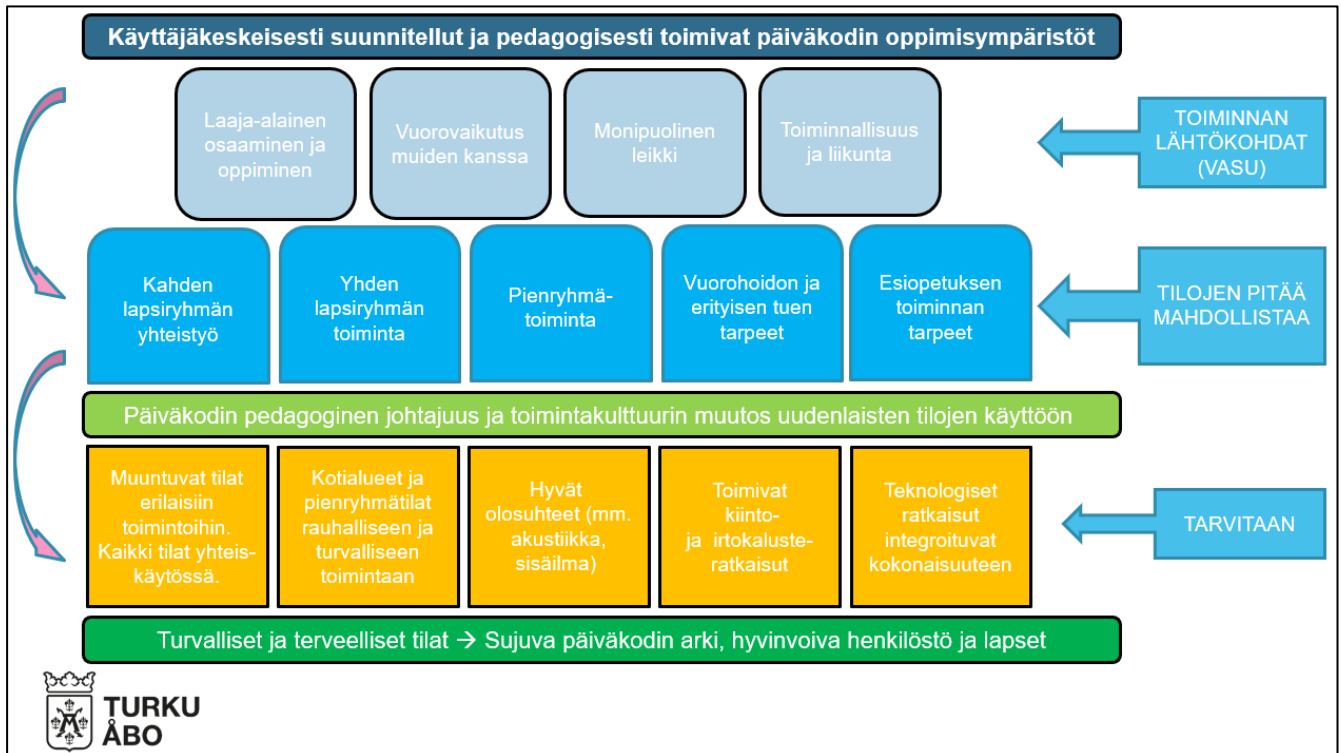
- Digitaalisten opetusvälineiden käyttö
 - Tukee yhteisöllisyyttä ja oppimisen vuorovaikutteisuutta
 - Tutustuminen erilaisiin teknologisiin välineisiin ja sovelluksiin, digitaalisen sisällön tuottamisen ja digitaalinen dokumentointi leikeissä, peleissä, tutkimisessa, liikkumisessa ja taiteellisessa kokemisessa
 - Etäopetuksen mahdollistaminen

- Liikunta ja toiminnallisuus
 - Kaikkien päiväkodin sisätilojen ja piha-alueiden tulee mahdollistaa lapsen luonnollinen ja monipuolinen liikkuminen eri liik-kumistaidot huomioiden.
 - Tilojen suunnittelussa tulee huomioida, että ne tukevat ja mahdollistavat lasten perusliikuntataitojen kehittymistä. Perusliikuntataitoja ovat tasapaino-, välineenkäsittely-, kehontuntemus- ja liikkumistaidot (Piilo-tutkimus 2019). Liikkumistaidot kehittyvät liikkumisen ja leikkimisen kautta, esimerkiksi lasten hyppiessä, juostessa, roikkuessa ja kiipeillä.
 - Alle kouluikäisten liikkumissuosittelun (UKK-Instituutti) mukaan pitkiä istumajaksoja tulee välttää. Istumajaksojen tauottamista voidaan tukea toiminnallisuuteen ohjaavalla tilasuunnittelulla ja olosuhteilla.

Tilojen käytön periaatteita ohjaa Turun kaupungin tilastrategia. Tiloihin liittyviä linjauksia ovat:

- Yhteiskäyttöiset monitilaympäristöt
 - Toteutetaan monitilaympäristöjä, joissa on erilaisia muunneltavia tiloja erilaisille toimintoille ja joissa henkilöstö ja lapset voivat joustavasti valita tai muokata kulloiseenkin toimintaan parhaiten soveltuvan tilan.
 - Aikuiset ja lapset voivat valita tiloja työskentelytavan, työskentelyasennon ja ääniympäristön näkökulmista
 - Kaikki päiväkodin tilat ja piha-alue ovat oppimisympäristöä, joiden käyttö oppimisessa on oltava tarkoituksenmukaista ja helppoa.

- Tilat suunnitellaan muuntojoustaviksi
 - Tavoitteena tilojen tehokas käyttöaste ja kustannustehokkuus
 - Kaikki tilat ovat lähtökohtaisesti yhteiskäyttöisiä
 - Hankesuunnittelussa on pyrittävä ennakoimaan tulevien lapsimäärien sekä ikäryhmien kokovaihtelut
 - Tilojen käyttötarkoitusta pitäisi pystyä tarvittaessa muuttamaan mahdollisimman helposti.
 - Mahdollistetaan rakennuksen elinkaaren aikana tapahtuvat tilamuutokset (runkoratkaisujen ja talotekniikan muuntojousto).
 - Päiväkotitilojen joustava käyttö tarvittaessa myös koulutiloina esim. monitoimitalojen yhteydessä
 - Päiväkodin tiloja ja piha-alueita avataan myös alueen asukaskäytölle
- Tilojen tulee olla saavutettavat ja esteettömät
 - Tilat tulee olla kaikille lapsille saavutettavia fyysisesti ja sosiaalisesti
 - Kaikkeen toimintaan on voitava osallistua esteettömästi ilman erityisjärjestelyitä
- Tilahankkeissa otetaan huomioon ekologisuus
 - Ekologinen rakentaminen tukee varhaiskasvatuksen kestävä elämäntavan tavoitteita
 - Tilojen joustava ja tilatehokas käyttö
 - Kierrätyksen ja jätteiden lajittelun mahdollistaminen

Kuva 3: Pedagogisesti toimivat varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt ja tilat

4.2 Päiväkotirakennus

Erillisten päiväkotirakennusten lisäksi päiväkoteja voidaan rakentaa muun toiminnan esim. yhtenäiskoulujen tai monitoimitalojen yhteyteen.

4.2.1 Sijainti ja tontti

Päiväkotitilojen sijoittamisessa on tärkeää huomioida erityisesti hyvä saavutettavuus, saattoliikennetkaisu ja ulkoilumahdollisuudet. Tontille sijoitetaan yleensä päiväkotirakennus, varastot, katokset, leikkipiha sekä saattoliikenne, auto- ja pyöräpaikoitus sekä huoltopiha ja jäteposte.

4.2.2 Arkkitehtoniset tavoitteet

Päiväkotirakennuksen tulee tukea päiväkodin toimintaa ja rakennuksen tulee olla selkeä ja aikaa kestävä. Rakennuksen tulee täyttää kaikki sille asetetut laadulliset tavoitteet (mm. energiatehokkuuden osalta).

Päiväkotirakennuksen tulee muodostaa viihtyisä, selkeälinjainen ja houkutteleva arkkitehtoninen kokonaisuus, joka kestää aikaa ja ilmentää käyttötarkoitustaan päiväkotina. Arkkitehtuurin tulee soveltua ympäristönsä ominaispiirteisiin ja se tulee soveltuvin osin sovittaa lähiympäristönsä arkkitehtuuriin. Rakennuksen tulee toiminnaltaan tukea päiväkodin toimintaa ja olla selkeä, aikaa kestävä ja lapsen mittakaavaan sopivaksi suunniteltu. Arkkitehtuurin osalta tulee huomioida rakennuksen elinkaari sekä ylläpito. Uuden rakennuksen värimaailman ja julkisivun käsittelyn tulee olla harmoninen, kaunis ja ympäristöön sekä käyttötarkoitukseen sopiva.

Sisäänkäyntien tulee olla selkeästi hahmotettavissa ja mittakaavaltaan julkiseen rakennukseen sopivia. Sisäänkäyntien ympäristöjen tulee olla valaistut. Sekä ulkona että sisällä tulee olla jännittäviä tai mielenkiintoisia yksityiskohtia, jotka kannustavat leikkiin ja liikkumiseen, ja joissa katse voi viivähtää sekä mieli rauhoittua. Arkkitehtuuri ohjaa luonnostaan varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelman mukaiseen opetukseen ja toimintakulttuuriin. Pohjaratkaisun tulisi olla sekä muunneltava että muuntojoustava ja eri kuntalaisten ja toimijoiden tarpeita palveleva.

4.2.3 Kestävän kehityksen tavoitteet ja EU-taksonomia

Tilahankkeiden hankesuunnitelmiin määritellään hankkeille asetettavat kestävän kehityksen tavoitteet sekä niihin liittyvät ympäristöluokituksen tavoitteet.

Turun kaupungin ilmastosuunnitelmassa 2029 asetetaan tavoitteet ja linjaukset teknisiin ja laadullisiin tavoitteisiin. Turun kaupunki on strategiasaan asettanut tavoitteeksi, että ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraalisuutta 2029.

Rakennuksille haetaan Rakennustiedon ympäristöluokituksen (YL-luokitus) 4 tähden sertifikaattia.

Osana ilmastomuutoksen hillintäprosessia Turun kaupunki on ottanut käyttöön investointihankkeissaan EU-taksonomian mukaiset arviointikriteerit, joilla hyödynnetään vihreän rahoituksen mahdollisuuksia.

4.2.4 Tekniset tavoitteet

Rakennustöiden puhtausluokka on luokkaa P1 ja materiaali- ja komponentti-vaatimusluokkaa M1.

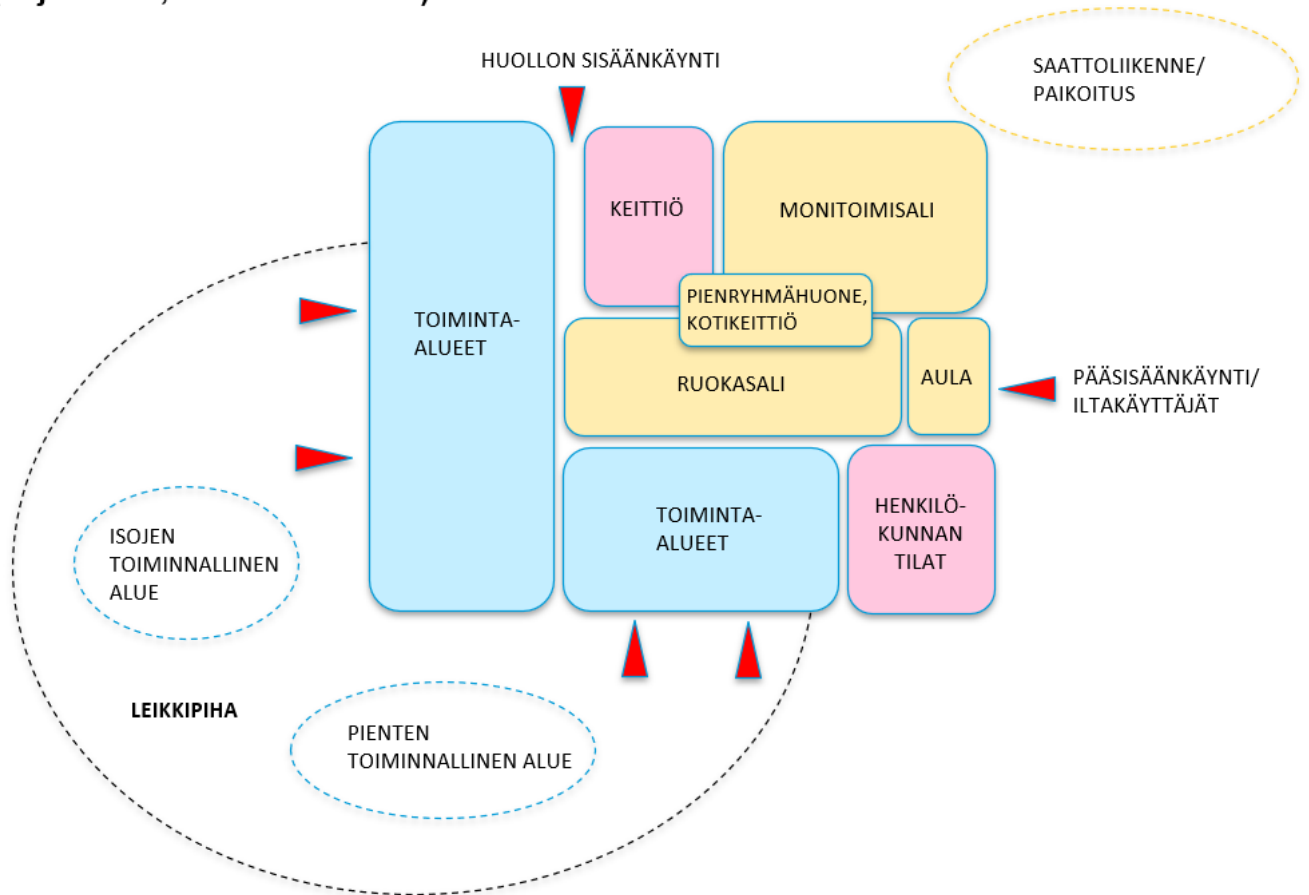
4.2.5 Tilojen sijoittuminen rakennuksessa

Päiväkodin toiminnalliset tilat tavoitellaan sijoittamaan yhteen kerrokseen. Mikäli tämä ei ole mahdollista, tulee lasten toimintatilat sijoittaa enintään kahteen kerrokseen. Alle kolmevuotiaiden lasten ryhmien tilat sekä ruokasali ja keittiö oheistiloineen sijoitetaan ensimmäiseen kerrokseen. Lasten toiminta-alueista vähintään puolet tulee sijoittaa ensimmäiseen kerrokseen.

Pohjaratkaisujen tulee olla selkeitä ja siirtymät tiloista toiseen sekä sisätiloista ulos tulee olla turvallisia ja sujuvia. Pihan, märkäeteisen ja ryhmätilojen yhteydet on oltava selkeitä. Märkäeteinen voi olla eri kerroksessa kuin ryhmätilat. Kaksi- tai useampikerroksiseen rakennukseen asennetaan hissi (mukaillen RT-kortti 103083 Päiväkotien suunnittelu).

Päiväkotirakennuksen toimintokaavio

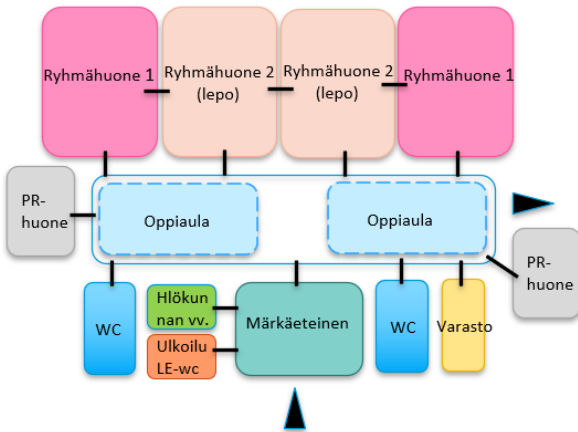
(ohjeellinen, ei mittakaavassa)

Kuva 4. Päiväkotirakennuksen ohjeellinen toimintokaavio.

Rakennuksen sisällä tilat jakautuvat toiminta-alueittain. Seuraavissa kuvissa on esitetty kaksi käsikirjan mukaista monitilaskenaarioita toiminta-alueiden tilojen sijoittumisesta, joihin käsikirjan tilaohjelma taipuu. Skenaariot ovat teoreettisia ja niitä voidaan käyttää myös käyttäjäosapuolen osallistamisessa sekä suunnittelussa yhdessä rakennuksen suunnittelijoiden kanssa. Toiminta-alueet voivat myös muodostua näiden esimerkkiskenaarioiden yhdistelmästä.

Monitilaskenaario: Perusratkaisu 1 (2x21 lasta)

Konseptin aina toistuvat ratkaisut:

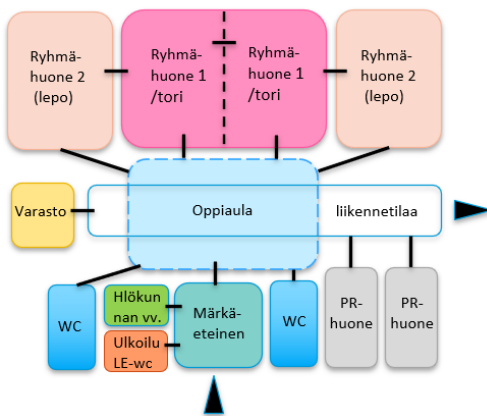
- Yhteinen/jaettu märkäeteinen, jonka yhteydessä henkilökunnan vaatteidenvaihtotila, sekä yhdellä toiminta-alueella lasten ulkoilun yhteydessä käytettävä LE-wc.
- Yhteinen varasto
- Ryhmäkohtaiset wc-tilat
- Yhteinen eteinen/oppiaula
 - Yhtenäinen tila, ei liian käytävämäinen
 - Naulakkopaikat 2x21 sekä toiminnallista tilaa (voidaan jakaa osiin)
- Ryhmätiloista ei yleistä läpikulkua
- Kaikkiin ryhmä- ja pienryhmätiloihin sisäänkäynti oppiaulan kautta

Esimerkkiskenaario 1:

- Ryhmähuone 1:set (kotipesät) erikseen
- Ryhmähuone 2:set (lepo) vierekkäin, välissä ovi
- Pienryhmähuoneet erikseen

Kuva 5. Monitilaskenaario 1 (ohjeellinen)

Monitilaskenaario: Perusratkaisu 2 (2x21 lasta)

Konseptin aina toistuvat ratkaisut:

- Yhteinen/jaettu märkäeteinen, jonka yhteydessä henkilökunnan vaatteidenvaihtotila, sekä yhdellä toiminta-alueella lasten ulkoilun yhteydessä käytettävä LE-wc.
- Yhteinen varasto
- Ryhmäkohtaiset wc-tilat
- Yhteinen eteinen/oppiaula
 - Yhtenäinen tila, ei liian käytävämäinen
 - Naulakkopaikat 2x21 sekä toiminnallista tilaa
- Ryhmätiloista ei yleistä läpikulkua
- Kaikkiin ryhmä- ja pienryhmätiloihin sisäänkäynti oppiaulan kautta

Esimerkkiskenaario 2:

- Oppiaula muodostaa yhtenäisen tilan
- Ryhmähuone 1:t (kotipesät) yhdistettävissä ääntä eristävällä, avattavalla seinäratkaisulla yhteiseksi toritilaksi
- Pienryhmähuoneet erillisinä tiloina, yhteys oppiaulasta

Kuva 6: Monitilaskenaario 2 (ohjeellinen)

4.2.6 Hissit

Mikäli rakennus toteutetaan kaksi- tai useampikerroksisena, rakennukseen asennetaan hissi. Hissin tulee olla esteetön ja sen tulee mahdollistaa myös rakennuksen ylläpito. Hissin osalta tulee siis varmistaa, että esim. siivoukseen käytettävät koneet voidaan liikuttaa kerrosten välillä hissin avulla.

4.2.7 Opasteet

Turun kaupungilla on opastekonsepti tonteille ja sisätiloihin, joka sisältää mm. rakennuksen ja tontin opasteet, esteettömyysmääräykset sekä aikuisten ja lasten käyttäjäopasteet.

Kiinteistön ulko- ja sisäopasteet muodostavat yhdenmukaisen kokonaisuuden. Suunnittelussa otetaan huomioon graafinen ja kielellinen selkeys, hyvä näkyvyys ja esteettömyys, henkilö- ja huoltoliikenne, pelastautuminen ja eri viranomaisten tarpeet. Poistumistiet sekä tilojen henkilömäärät ja kyltit suunnitellaan kohdekohtaisesti lain mukaisten ohjeistuksien mukaan (RT-103083).

- Selkeät opasteet ja tunnistettavat tila- ja kotialueet luovat lapselle turvallisuutta ja tukevat sujuvia siirtymiä tilojen välillä. Lapsille hyviä ovat erilaiset ja selkeät kuvasymbolit.
- Eri lapsiryhmien nimet voivat olla näkyvissä ryhmien sisäänkäyntien, aulojen tai ryhmähuoneiden yhteydessä. Tiloja ja tila-alueita voidaan nimetä yhdessä lasten kanssa esim. tuttujen paikannimien mukaan.
- Lapsiryhmien toiminta-alueilla ja tiloissa voidaan käyttää erilaisia teemoja, joita voidaan korostaa mm. eri väristen opasteiden, naukoiden, ovien tai lattiamateriaalien avulla. Myös eri kerroksissa on mahdollista käyttää eri teemavärejä. Värien valinnassa tulisi huomioida aistiesteettömyys ja suosia maanläheisiä värisävyjä. Eri väriset pinnat eivät saa luoda liian rauhatonta vaikutelmaa.
- Vapaana pidettävät kulkureitit on hyvä merkitä erilaisilla pintamateriaaleilla tai värivaihdoksilla.

4.2.8 Turvallisuus

Päiväkotien turvallisuussuunnittelua ohjaa lakien ja asetusten ohella mm. RT-kortti 103085. Turvallisuusratkaisujen suunnittelussa kiinnitetään huomiota toiminnallisuuden mahdollistamiseen sekä lasten ja henkilökunnan oikeuteen turvalliseen toimintaympäristöön. Tilat ja alueet tulee suunnitella mahdollisimman selkeiksi ja helposti saavutettaviksi. Turvallisuusratkaisut huomioidaan mm. lukituksissa, ovikameroissa, kuulutus- ja hälytysjärjestelmissä, turvallisissa leikki- ja toimintavälineissä, käyttö- ja huoltoturvallisuudessa sekä piha-alueella.

4.3 Tilojen mitoitusperusteet ja tilaohjelma

4.3.1 Lapsiryhmien muodostaminen

Päiväkodin toimintaan osallistuvat lapset ovat pääsääntöisesti 1–6-vuotiaita. Lapsiryhmät voidaan muodostaa eri tavoin ottaen huomioon pedagogiset tarpeet, lasten ikä, sisarusuhteet tai tuen tarve. Joinain vuosina kaikki lapset voivat olla ryhmissä yli tai alle 3-vuotiaita.

Yli 3-vuotiaat:

- Ryhmäkoko 21 lasta
- 7 lasta/kasvattaja

Alle 3-vuotiaat:

- Ryhmäkoko 12 lasta
- 4 lasta/kasvattaja

Erityisen tuen lapsiryhmät:

- Ryhmäkoko max. 14 lasta (9 yleisen + 5 erityisen tuen lasta)
- Min. 4 kasvattajaa (lisäksi saattaa olla avustajia)

Kaikki ryhmätilat mitoitetaan ryhmäkoolle 21 lasta + 3 aikuista, jolloin sama tila toimii koko rakennuksen elinkaaren mille tahansa lapsiryhmälle.

4.3.2 Mitoitusperusteet

Tilamitoituksen lähtökohtana on tilapaikkaluku/ryhmä (21 tilapaikka/ryhmä), käyttäjien pedagogisen toiminnan vaatimukset sekä päiväkodissa samanaikaisesti toimivien lapsiryhmien määrä.

Ympäristöterveysviranomaisen ohjeistaa, että hyötyalaa tarvitaan vähintään 7 hym^2 /lapsi. Hyötyalaaan lasketaan kaikki tilat, jotka ovat lasten käytössä:

eteis- ja wc-tilat, ryhmätilat sekä yhteiskäyttöiset tilat liikuntasali ja ruokala. Hyötyalaan ei lasketa henkilökunnan-, teknisiä- ja varastotiloja eikä keittiö- ja siivoustiloja.

Liikennetilat lasketaan kohdekohtaisesti eikä niitä lasketa mukaan hyötyalaan. Toisaalta liikennetila voi olla myös lasten käyttöön soveltuvaa.

4.3.3 Tilaohjelma

Käsikirjan liitteenä on ohjeellinen tilaohjelma. Jokaiselle toteutettavalle kohteelle tehdään oma tilaohjelma pohjautuen ohjeelliseen tilaohjelmaan noudattaen mm. tilojen mitoitusta. Ohjeellinen tilaohjelma varmistaa tasavertaiset tilat kohteesta riippumatta.

4.4 Tilojen laadulliset ominaisuudet

4.4.1 Aistiesteettömyys

Esteetöntä tilasuunnittelua ohjaa Turun kaupungin Esteettömyysohje. Osana esteettömyysohjetta on aistiesteettömyysohjeistus, jota tulee noudattaa tilasuunnittelussa. Aistiesteetön oppimisympäristösuunnittelu on inklusiivisen kasvatuksen ja opetuksen edistämistä, johon Turku on lakien ja sopimusten perusteella sitoutunut.

Aistiesteettömyys tukee kaikkien oppimista ja hyvinvointia, mutta on osalle välttämätöntä. Lapsille ja erityisryhmiin kuuluville henkilöille ympäristöstä tulevien aistimusten tietoinen poissulkeminen ja turhien aistimusten takalalle jättäminen on hankalampaa tai mahdotonta. Liialliset aistiärsykkeet kuormittavat ja häiritsevät kaikkien keskittymistä, kuuntelemista ja vuorovaiikutusta. Lapset ja erityisryhmiin kuuluvat henkilöt kuormittuvat kuitenkin ympäristön aistiärsykkeistä muita enemmän, mikä vaikuttaa heidän hyvinvointiinsa ja oppimiseensa ja joissain tapauksissa estää heidän osallistumisensa kokonaan.

Aistiesteettömässä tilasuunnittelussa ympäristön toimivuutta tarkastellaan aistien näkökulmasta: millainen ympäristö kuormittaa käyttäjiään tai vastavasti auttaa palautumaan, voimaan hyvin, edistämään oppimista ja toimimaan tilassa tarkoituksenmukaisesti. Aistiesteettömyys tulee huomioida jo suunnitteluvaiheessa, koska esimerkiksi akustiset ratkaisut ja tilasuhteet ovat vaikeammin muunneltavissa jälkikäteen. Aistiesteettömässä suunnittelussa luodaan tiloja, joissa kuormittavat negatiiviset aistiärsykkeet on minimoitu ja tilalla on psyykkistä palautumista edistäviä ratkaisuja. Oppimista ja hyvinvointia tukevien tilojen tulee mahdollistaa keskittyminen ja pitkäjänteinen työskentely sekä ohjata henkilöitä suuntaamaan tarkkaavaisuutensa oleellisiin asioihin. Aistiesteettömissä tiloissa mahdollistuu yhteisen tekemisen lisäksi vetäytyminen tarvittaessa täysin rauhalliseen paikkaan tai aistikuormituksen purkaminen liikkeellä.

4.4.2 Visuaalinen ympäristö ja pintamateriaalit

Visuaalisilla ratkaisuilla on tärkeä merkitys käyttäjien hyvinvoinnille. Tilojen, materiaalien ja värien on muodostettava esteettisesti yhteneväinen kokonaisuus, joka on lapsen mittakaavasta helposti hahmotettava. Materiaalien, valon ja värien käytöllä, pienillä sopilla ja mittakaavan vaihteluilla luodaan tilaan elämyksellisyyttä.

- Pienryhmätilat
- Monitoimisali

Kohteessa ei saa sijoittaa suoraa luonnonvaloa vaativia toiminnallisia hyötytiloja myöskään maanalaisiin-/kellaritiloihin. Erilaisiin aputiloihin, kuten varastoihin, huoltotiloihin sekä puku- pesu ja wc-tiloihin ei vaadita luonnonvaloa. Tilojen välistä lasipintaa käytetään valvottavuuden, yhteisöllisyyden ja luonnonvalon mahdollistamiseksi sekä viihtyisyyden parantamiseksi. Lasi- pintojen toteutusratkaisuissa painotetaan aikuisten valvottavuuden ja muiden toiminnan tarpeiden näkökulmaa.

Tiloissa, joissa käytetään paljon lasipintaa, on huomioitava myös hyvä akustiikka. Lasipinnat voidaan pimentää sivuverhoilla, sälekaihtimilla tai rullaverhoilla. Sälekaihtimien asennus vain ikkunoiden väliin, koska ne rikkoutuvat pinta-asenteisina.

Ulkoikkunapinnat

- Toteutus mahdollisuuksien mukaan lasten katselukorkeudelle

Sisäikkunapinnat

- Lasipintaa käytetään pääasiassa ovissa, seinissä tai jakoseinissä, jotka ovat ryhmätiloista, ruokalasta, tai henkilökunnan tiloista aulan tai muun yleisen tilan suuntaan.
- Sisäikkunapinnat voivat olla esim. koko ovi tai korkea ikkuna tilan oven vieressä, jolloin sisäikkunapinta edistää tilan valvottavuutta.
- Lasipintojen määrä tulee suunnitella sellaiseksi, että tilan kalustettavuus ei heikentyisi sekä tila ei saa muuttua rauhattomaksi liian suurten lasipintojen vuoksi.
- Ikkunapinta voi toimia lasten töiden kiinnityspintana tai maalauspin- tana.
- Näkyvyyksissä tiloista toiseen huomioidaan turvallisuusnäkökulma ja valvottavuus.

4.4.6 Sisäilma ja ilmanvaihto

Sisäilmaolosuhteiden suunnittelua ohjaa RT 07-11299 Sisäilmastoluokitus 2018. Päiväkotien sisäilmassa ei saa esiintyä hiukkasmaisia epäpuhtauksia, fysikaalisia, kemiallisia, mikrobiologia tai sisäilmaa heikentäviä hajuja, jotka ovat terveydelle haitallisia. Hyvä ilmanvaihto sekä viilennystoiminto on taatava erityisesti touko-syyskuun aikana. Raitisilmanottoa ei tule sijoittaa parkkipaikan suuntaan.

Tilojen ilmamäärät mitoitetaan tilojen toiminnallisuus huomioiden. Tilakohtaiset ilmamäärät suunnitellaan tiloissa toimivan maksimiryhmäkoon mukaan. Tilan käyttäjämäärä voi poiketa suunnitellusta lyhytaikaisesti päivän aikana, jonka jälkeen tila tuuletetaan. Pidempiaikaista poikkeamaa varten tulee ilmamääriä voida säätää.

Juhlakäyttöön soveltuvat tilat mitoitetaan normaalikäytön mukaan (monitoimisali kahdelle ryhmälle), mutta mahdollistetaan vuosittaiset poikkeamat.

Koska tiloja hyödynnetään joustavasti, tilojen välisten ovien ja mahdollisten siirtoseinien tulee voida olla auki tai kiinni toiminnan tarpeen mukaan.

4.5 Laitteet ja varusteet

4.5.1 AV-laitteet

AV-laitteille suunnitellaan valmiudet Turun kaupungin AV konseptin sekä Turun kaupungin Tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelman 2023–2026 mukaan. Tilakohtaisissa kuvauksissa määritelty AV-laiteratkaisuita.

4.5.2 Kiintokalusteet ja varusteet

Tilakohtaiset kiintokalusteet ja varusteet on lueteltu liitteenä olevassa varustelistauksessa.

4.5.3 Irtokalusteet

Tilat suunnitellaan niin, että ne ovat mahdollisimman monipuolisesti kalustettavissa ja mahdollistavat kalustusratkaisujen muutokset. Tilojen muodot suunnitellaan niin, että ne tukevat ko. tilan käytettävyyttä ja kalustettavuutta.

5 Tilakohtaiset vaatimukset

5.1 Tilojen suunnittelun lähtökohdat

Huonekorkeus toiminnallisissa tiloissa on h=2800mm.
Monitoimisalin huonekorkeus on h=3500mm.
Päiväkoteihin suunnitellaan lähtökohtaisesti yksikerroksisia tiloja.

5.2 Yhteistilat

Päiväkodin toiminnallisia yhteistiloja ovat monitoimisali, ruokasali ja kotikeittiö/pienryhmätila. Tilat suunnitellaan ensisijaisesti päiväkodin toiminnan ohjaamana.

Tämän lisäksi tavoitteena on mahdollistaa ja lisätä päiväkotien yhteistilojen iltaja viikonloppukäyttömahdollisuuksia. Käyttäjryhmiä voivat olla mm. seurakuntat, yhdistykset, kerho- tai asukastoiminta tai vanhusten virkistystoiminta. Yhteiskäyttöisiä tiloja iltakäyttäjille ovat monitoimisali, ruokasali ja pienryhmähuone kotikeittiöllä. Kulunvalvonnalla tulee rajata tilat, joihin iltakäyttäjillä on pääsy (huomioitavaa mm. ovien, kaappien ja varastojen lukitukset sekä ovien avautumissuunnat).

Perheet ovat päiväkotien iltakäytölle rajattujen tilojen potentiaalinen iltakäyttäjryhmä. Iltakäytön tulee olla mahdollisimman omatoimista ja tilojen helposti saavutettavia.

5.2.1 Pääsisäänkäynti

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
Rakennuksen pääsisäänkäynti, jota käytetään päiväkodin vierailijoiden sisäänkäyntinä sekä iltakäytössä ja tapahtumissa. Pääsisäänkäynnin tulee olla tunnistettava.	Voi aueta ruokasalin suuntaan. Pääsisäänkäynti sijoitetaan mahdollisimman lähelle iltakäytölle rajattuja tiloja. Naulakot ja kenkäsäilytys oven läheisyyteen – kengätön rakennus	Varusteet erillisen kiintokaluste- ja varustelistauksen mukaan. Tuulikaappi Kaapelointi- ja tilavaraus infonäytölle Ovikello ja kamerallinen ovipuhelinjärjestelmä

Lapsia ei tuoda päiväkotiin tämän sisäänkäynnin kautta. Rakennuksessa tulee olla erilliset pää- ja huoltosisäänkäynnit.	Naulakon yhteyteen tilavaraus istuimelle (irtokaluste).	
--	---	--

5.2.2 Käytävä- ja liikennetilat

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Siirtymätiloja suunnitellaan tarvittava määrä lasten ja henkilöstön toimintatilojen välille.</p> <p>Siirtymistä tehdään mahdollisimman turvallisia, selkeitä ja lyhyitä, jotta lapsen on helppoa ja turvallista liikkua rakennuksessa.</p> <p>Sisäiselle liikenteelle (mm. huolto/ruokailu) on suunniteltava omat kulkuväylät.</p> <p>Käytävä- ja liikennetilat voivat soveltua tilasta toiseen siirtymien lisäksi leikkimiseen ja pelaamiseen. Ne voivat mahdollistaa monenlaiset tavat liikkua. Siirtymäreittien erilaiset seinäpinnat, ruutuhyppeilyruudukot, puolapuut, numerot rappusissa yms. aktivoivat lapsen ajattelua ja toimintaa.</p> <p>Lisäksi käytävillä voi olla kattokiinnitteisiä koukkuja, joihin voidaan ripustaa esim. nyrkkeilysäkit.</p>		<p>Katon rakenteessa tulee huomioida mahdolliset ripustettavat välineet. Sijoittelu mietittävä jo suunnitteluvaiheessa.</p> <p>Väliovien tulee mahdollisuuksien mukaan aueta pois käytävä- ja liikennetiloista, jotta tiloissa voi toteuttaa liikunnallisia elementtejä.</p> <p>Poistumistie on huomioitava eikä välineet saa tukkia tai vaarantaa niitä.</p> <p>Huoltoreiteille ja/tai ruokakärryjen kuljetuksen reiteille välioviin tarvittaessa kyynärkytkimet tai vastaavat ovien avaamista ja aukipitoa helpottavat ratkaisut.</p>

5.2.3 Monitoimisali

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Tilan henkilömäärä 42+6 päiväkotikäytössä.</p> <p>Monitoimisalia käytetään sisäliikuntaan, laulu- ja liikuntaleikeille, ohjattuun toimintaan, juhla- ja iltakäyttöön ja erilaisiin tapahtumiin.</p> <p>Palveluverkkosuunnittelussa voidaan määrittellä iltaikäytön tiloille erilaisia käyttötarkoitustavoitteita suunnittelun lähtökohdaksi.</p> <p>Salin varusteratkaisujen tulee tukea lasten perusliikuntataitojen kehittymistä, kuten tasapaino-, välineenkäsittely-, kehontuntemus- ja liikkumistaitoja.</p> <p>Varustelun tulee mahdollistaa esimerkiksi kiipeilyn, hyppimisen, heittämisen ja roikkumisen harjoittaminen.</p>	<p>Sali toteutetaan suljettavana tilana, joka pyritään sijoittamaan lähelle ruokasalia ja pääovea. Monitoimisali mahdollisuuksien mukaan avautuu esim. siirtoseinällä ruokasaliin.</p> <p>Salista ei voi olla läpikulkua toiseen tilaan.</p> <p>Salin vapaa korkeus min. 3,5 metriä.</p> <p>Rakenteet mahdollistavat liikuntavälineistön muokkaamisen ja kiinnittämisen.</p> <p>Saliin tehdään liikkumiseen kannustavaa lattiakuviointia.</p> <p>Hyvään akustiikkaan on kiinnitettävä erityishuomiota.</p>	<p>Tilan lattiamateriaali pistejoustava urheilulattia. Lattiaan liikkumista tukevaa lattiakuviointia.</p> <p>Varusteet erillisen kiintokaluste- ja varustelistauksen mukaan, mm: -Kattoon liikuntavälinekisko, jossa voimistelurenkaat ja köydet. -Puolapuunäyttämö -Kiipeilyseinä</p> <p>Esitystekniikka toteutetaan Artome movealla tai vastaavalla ratkaisulla erillisen AV-konseptin mukaisesti.</p> <p>Laiteratkaisun mukaan on lisäksi huomioitava heijastuspinta ja äänentoisto. Esitystekniikan säilytys liikuntavälinevarastossa tulee huomioida suunnitteluratkaisussa. Monitoimisalin AV-tekniikan suunnittelussa noudatetaan erillistä AV-laitteiston konseptia.</p> <p>Induktiosilmukka</p>

5.2.4 Salivarasto

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Tilassa säilytetään mm. liikunta- ja musiikkivälineitä, pallovaunuja, tuolivaunuja ja mahdollisia muita välineitä.</p> <p>Tilasta varataan AV-räkin säilytykseen n. 1m².</p>	<p>Tilan muoto tulee mahdollistaa varaston helpon käytön. Varasto voidaan toteuttaa myös ns. ylisyvänä komekona liukuovilla.</p>	<p>Varusteet erillisen kiintokaluste- ja varustelistauksen mukaan, mm:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Säilytyshyllyt -Seinäkoukut

5.2.5 Pienryhmähuone, kotikeittiö

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Tilan henkilömäärä 7+1</p> <p>Tila, joka toimii ruokailuajana ruokasalin jakotilana.</p> <p>Ruokailuajojen ulkopuolella tila on yhteiskäyttöinen pienryhmätila ja keittiövarustelun vuoksi siellä voidaan esim. leipoa lasten kanssa.</p> <p>Tilaa voidaan hyödyntää myös iltakäytössä.</p>	<p>Tila sijoitetaan ruokasalin yhteyteen.</p> <p>Toteutetaan myös 4-ryhmäisiin päiväkoteihin, joissa ei ole ruokasalia. Tila pyritään sijoittamaan tällöin lähelle monitoimisalia.</p>	<p>Kotikeittiön kalusteet ja varusteet erillisen kaluste- ja varustelistauksen mukaisesti.</p>

5.2.6 Ruokasali

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Tilassa ruokailevat pääsääntöisesti 3–6 v. lapset ja heidän kanssaan toimivat aikuiset. Pienimmät eli 0–2 v. lapset ja heidän kanssaan toimivat aikuiset syövät yleensä omissa ryhmätiloissaan. Tilan tulee tukea ruokailutaitojen opettelua.</p> <p>Tilassa voidaan järjestää tapahtumia ja pitää koko henkilöstön palavereja.</p> <p>Tilaa voidaan hyödyntää myös iltakäytössä.</p> <p>Tilan on mahdollistettava jokaiselle lapselle rauhallinen ruokailuhetki.</p>	<p>Ruokasali sijoitetaan keskeiselle paikalle rakennusta, jonne lasten on helppo siirtyä toiminta-alueilta.</p> <p>Ruokasalin tulee sijoittua pääsisäänkäynnin läheisyyteen, sillä tilaa hyödynnetään myös iltakäytössä.</p> <p>Lisätilan saamiseksi ruokasali voi avautua siirtoseinällä monitoimisaliin.</p> <p>Tilan akustiikkaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tila on lähtökohtaisesti yksikerroksinen.</p>	<p>Varusteet erillisen kiintokaluste- ja varustelistauksen mukaan, mm:</p> <ul style="list-style-type: none"> -käsienpesupisteet; yksi lasten korkeudelle ja yksi aikuisten <p>Kaapelointivaraus Artome- tai vastaavalle esitysratkaisulle</p> <p>Heijastuspinta seinälle</p> <p>Tilaan toivotaan mahdollisuuksien mukaan kiinnityspintaa, johon voidaan kiinnittää esim. lasten piirroksia ja maalauksia.</p> <p>Astioiden palautuspisteen taustaseinä laatoitetaan, h=1600mm asti.</p>
<p>Linjastoalue; Mitoitus ja ratkaisut keittiökonseptin mukaan. Lasten korkeudelle toteutetaan omat linjastot.</p>		

5.2.7 LE-WC

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Liikuntaesteisten WC, avustettava kum-maltakin puolelta WC-istuinta.</p> <p>Suunnittelussa pitää huomioida aina ajantasainen Turun kaupungin esteettömyysohje</p> <p>Yksi LE-wc toteutetaan suihkullisena ja erillisellä LE-pukeutumistilalla, johon on kulku wc-tilasta.</p>	<p>Sijoitus yhteistilojen läheisyyteen kaikille helposti saavutettavaksi, iltakäyttäjien käyttöön vähintään yksi.</p> <p>Jos rakennus on monessa tasossa, LE-WC sijoitetaan jokaiseen kerrokseen.</p> <p>Suihkullinen LE-wc erillisellä LE-pukeutumistilalla voidaan tehdä</p>	<p>Varusteet erillisen kiintokaluste- ja varustelistauksen sekä Turun kaupungin Esteettömyysohjeistuksen mukaan.</p> <p>Erityisryhmien tarpeet esim. suihkutiloille apuvälineineen päätetään kohdekohtaisesti.</p>

	henkilökunnan puku- ja pesutilojen yhteyteen.	
--	---	--

5.3 Ryhmien toiminta-alueiden tilat

Seuraavassa kuvataan kahden lapsiryhmän (2x21 lasta) toiminta-alueen tilakokonaisuuden perusratkaisua, johon kuuluvat eteis- ja oppiaulatilat, erikokoiset ryhmätilat sekä WC- ja varastotilat.

Henkilökuntaa toiminta-alueella työskentelee keskimäärin:

- 4 varhaiskasvatuksen opettajaa
- 2 lastenhoitajaa
- 0–2 avustajaa
- Kiertäviä erityisopettajia, terapeutteja ym. tarpeen mukaan

Tilat suunnitellaan joustavasti eri-ikäisten lasten käyttöön. Tiloja ei suunnitella vain tiettyä tarkoitusta varten, vaan kaikissa tiloissa voidaan toteuttaa erilaisia toimintoja, ja ne muokkautuvat pedagogisen tarpeen mukaan. Toiminta-alueen tiloja ei suunnitella perinteisesti yhden ryhmän kotialueiksi, vaan monitila-ajatteluun perustuen kahden lapsiryhmän tiloiksi.

Tilojen tulee mahdollistaa kahden lapsiryhmän yhteistyö (2x21 lasta), yhden ryhmän toiminta (1x21) sekä pienryhmätoiminta, joissa lapsia jaetaan esimerkiksi noin seitsemän lapsen ryhmiin. Pienryhmätoiminnan mahdollistaminen on huomioitava erityisesti erityistä tukea tarvitsevien lasten osalta. Vaikka tilat suunnitellaan monikäyttöisiksi, jokaisella lapsiryhmällä ja lapsella on oltava oma kotipesätila.

Tilojen on mahdollistettava erilaiset toiminnalliset alueet tilojen sisällä mm. kalusteiden, sermien tai verhojen avulla. Leikki ja ohjattu toiminta voi laajentua myös ryhmätilojen ulkopuolelle oppiaulatiloihin. Kalusteiden helppo siirrettävyys mahdollistaa tarvittaessa tilan muuntautumisen erilaiseen toimintaan.

Suunnittelussa tulee huomioida lasten kannustaminen fyysiseen aktiivisuuteen sekä omaehtoisien ja ohjatun liikkumisen mahdollistaminen kaikissa tiloissa. Liikkumisen olosuhteet varhaiskasvatuksessa -kartoituksen mukaan ohjattua liikuntaa toteutetaan yhtä usein niin liikuntasalissa kuin ryhmä- ja käytävätiloissakin. Sen vuoksi esim. käytävä- ja ryhmätilojen hyödyntämistä liikkumisessa voivat tukea erilaiset toiminnalliset ratkaisut, kuten puolapuut, koukut mahdollistavat kattorakenteet sekä erilaiset lattia- ja seinäkuviointit, mitkä tukevat myös motoristen taitojen harjoittelua siirtymätilanteiden yhteydessä.

Kaikkiin ryhmätiloihin kulku tulee järjestää aina myös aulatilaa kautta, jotta lasten tiloista ei tehdä yleisiä läpikulkutiloja. Pienryhmien toiminta kulkee rinnakkain, mutta ei samassa aikataulussa toisten ryhmien kanssa. Viereisen ryhmän toiminta häiriintyy, jos toisen ryhmän kulku on käytössä olevan ryhmätilan läpi.

5.3.1 Märkäeteinen

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Märkäeteinen palvelee kahta lapsiryhmää, tilan henkilömäärä 42 + 8. Vuorohoitopäiväkodeissa märkäeteisen mitoitus 28 tilapaikkaa/ryhmä.</p> <p>Tilaa käytetään useimmiten pienryhmien kanssa portaittaisesti.</p> <p>Lasten ulkovaatteiden ja kenkien säilytys, kuivatus, pukeminen ja riisuminen.</p> <p>Lapset toimivat tilassa ikätasoisesti. Osa pukee itsenäisesti ja osaa autetaan pukemisessa. Lapsi voi pukea penkillä tai lattialla istuen.</p> <p>Märkäeteistä käytetään aamuisin, aamupäiväulkoilun sekä iltapäiväulkoilun yhteydessä. Lisäksi vanhemmat käyttävät märkäeteistä lasta tuodessaan ja hakiessaan.</p> <p>Tilaan kulkeutuu vuodenajan mukaan mm. hiekkaa ja lunta.</p> <p>Tilassa suoritetaan päivittäin vaatehuoltoa eli vaatteiden ja jalkineiden pesua ja kuivatusta.</p> <p>Lasten ulkovaatteina on usein haalareita ja kurahousuja, joka tulee huomioida naulakoiden suunnittelussa (haalarit vievät enemmän tilaa kuin takit)</p> <p>Naulakoista roikkuu usein märkiä vaatteita, joten kenkähyllyjä ei voi sijoitella naulakoiden alle.</p>	<p>Käynti sisäänkäyntiovesta</p> <p>Märkäeteisestä tulee olla selkeä ja valvottava yhteys eteis-/oppiaulatiilaan.</p> <p>Märkäeteisen yhteydessä henkilökunnan vaatteidenvaihto</p> <p>Avarat eteistilat rauhoittavat ja selkeyttävät lapsen siirtymistä ulos tai sisälle.</p> <p>Tilan muoto ei saa olla liian käytävämäinen tai pitkulainen.</p> <p>Vaikka märkäeteinen on yhtenäistä tilaa, se voi olla jaettu ryhmille esim. kahteen siipimäiseen osaan, jotka ovat kuitenkin yhteydessä toisiinsa.</p>	<p>Varusteet erillisen kiintokaluste- ja varustelustauksen mukaan, mm:</p> <ul style="list-style-type: none"> -tuulikaappimatot -urapaneeliseinä ripustimineen -kenkähyllyt -kuivauskaapit 2 kpl -rst-allas -ilmoitustaulu <p>Oviverhopuhallin</p>

5.3.2 Henkilökunnan vaatteidenvaihtotila

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Henkilökunnan ulkovaatteiden pukeminen ja säilytys.</p> <p>Tilassa vaihtaa vaatteita yksi aikuinen kerrallaan.</p>	<p>Tila sijoittuu märkäeteistilojen yhteyteen,</p>	<p>Varusteet erillisen kiintokaluste- ja varustelustauksen mukaan.</p>

5.3.3 Lasten ulkoilu WC (LE-WC)

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Lasten WC-käynnit ulkoilun aikana.</p> <p>Tilassa käydään ulkovaatteissa, joten tilaan kulkeutuu sään mukaan esim. hiekkaa tai lunta.</p> <p>Pienimmät lapset käyvät WC-tilassa aikuisen kanssa.</p>	<p>Tila sijoittuu märkäeteistilojen yhteyteen. Tilasta ei ole ovea suoraan ulos.</p> <p>Rakennukseen sijoitetaan lähtökohtaisesti yksi lasten ulkoilu-WC sellaisen toiminta-alueen märkäeteiseen, johon on helppo ja nopea kulku ulkoa sekä pääsy maantasokerroksesta.</p>	<p>Varusteet erillisen kiintokaluste- ja varustelustauksen sekä Turun kaupungin Esteettömyysohjeistuksen mukaan.</p>

5.3.4 Eteinen/oppiaula

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Oppiaula palvelee kahta lapsiryhmää, tilan henkilömäärä 42 tilapaikkaa. Vuorohoitopäiväkodeissa tilan mitoitus 28 tilapaikkaa/ryhmä.</p> <p>Tilaa käytetään lasten vaihtovaatteiden sekä muiden henkilökohtaisten tavaroiden säilytykseen.</p> <p>Tilaa on mahdollista käyttää vapaa-muotoiseen leikkiin ja eriyttämiseen.</p> <p>Tila mahdollistaa pääsyn eri tiloihin ilman kulkemista toisten ryhmätilojen läpi.</p> <p>Tilaa ei lähtökohtaisesti käytetä yhteisten tarvikkeiden tai lelujen säilytykseen.</p>	<p>Kahden ryhmän yhteinen oppiaula ja eteistila toimii toiminta-alueen keskustilana, jonka kautta on lähtökohtaisesti kulku kaikkiin toiminta-alueen tiloihin.</p> <p>Tilasta on selkeä yhteys rakennuksen yhteis- ja henkilökunnan tiloihin ja mahdollisesti muiden lapsiryhmien toiminta-alueen tiloihin.</p> <p>Tila sisältää monenlaista toimintaa, eikä se ole pelkkä läpikulkutila. Sen muoto ei saa olla liian käytävämäinen.</p> <p>Aula- ja käytävätilat voivat sisältää erilaisia toiminnallisuuteen kannustavia välineitä esim. seinillä puolapuut, kiipeilyotteet ja verkot tai ruutuhypelyruudukot lattialla.</p> <p>Tilan voi toteuttaa joko:</p> <p>*Oppiaula + erillistä käytävätilaa</p> <p>tai</p> <p>* Oppiaula ja käytävätilat muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, jolloin toiminnalliset alueet voivat jakautua esim. kahteen erilliseen alueeseen tilan sisällä</p>	<p>Varusteet erillisen kiintokaluste- ja varustelustauksen mukaan.</p> <p>Naulakko- tai lokerikkopaikat 42 kpl, jotka jaetaan erillisiin pienempiin yksiköihin eteisaulan seinustoille tai tilan keskelle jakamaan tilaa.</p> <p>Kalusteiden korkeudessa ja sijoittelussa huomioidaan lasten omatoimisuus.</p> <p>Yhden lokeron leveyden tulee olla vähintään 300 mm.</p> <p>Kattomateriaalissa tulee huomioida mahdollisuus kattokoukun/-koukkujen kiinnittämiseen (sijainti päätetään suunnitteluvaiheessa, vaikka ei vielä kiinnitettäisi)</p> <p>Tilan ilmamäärässä tulee huomioida tilan käyttö leikin ja eriyttämisen tilana.</p> <p>Eduksi katsotaan, että tilassa olisi liikuttelutavan näyttöratkaisun käyttömahdollisuus.</p> <p>Aulan liikunnallisuutta tukemaan toiminnallisia varusteluita esim. puolapuut, kiipeilyseinät, ruutuhypelyruudukot tai kattokoukkuun kiinnitettävät keinut, tikasköydät. Seinäpinnoissa tulee huomioida mahdollisuus liikuntavälineiden kiinnittämiseen.</p> <p>Valmuis info TV:lle</p>

5.3.5 Ryhmähuone 1

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Tila palvelee yhtä lapsiryhmää, tilan henkilömäärä 21 + 3 (+mahdollinen avustaja).</p> <p>Tila mahdollistaa monipuoliset opetustilanteet, joita voidaan toteuttaa pöydän ääressä, lattialla tai yhdistäen oppimiseen leikkejä ja liikettä.</p>	<p>Ryhmähuoneet voidaan sijoittaa erikseen tai vierekkäin.</p> <p>Jos tilat ovat vierekkäin, tilojen välille toteutetaan akustoiva, avattava seinäratkaisu, jolloin tila voi toimia kahdelle lapsiryhmälle yhdistettävänä toritilana.</p>	<p>Tilan kalusteet ja varusteet erillisen kiintokaluste- ja varustelustauksen mukaan.</p> <p>Kiintokaapeissa tulee olla yläsokkeli kattoon saakka. Jos tilan korkeus ei mahdollista yläsokkelin rakentamista, korkeiden kaappien ja yläkaappien päälle rakennetaan eteenpäin kallistuva vino osa, joka</p>

<p>Tilassa myös leikitään, askarrellaan ja pelaillaan.</p> <p>Tilassa käytettävät askartelutarvikkeet säilytetään pääasiassa toiminta-alueen varastossa.</p> <p>Ryhmissä käytettävät lelut ja pelit säilytetään ryhmätalassa.</p> <p>Tila toimii yhden ryhmän kotipesänä. Mikäli tilaa käyttää alle 3-vuotiaiden ryhmä tai vuoropäiväkoti, myös ruokailu tapahtuu ryhmätalassa.</p> <p>Osa säilytys- ja seinäkalusteista voi toimia myös kiinnityspintoina.</p>	<p>Tilan sisällä muunneltavuutta toteutetaan jakoseinien sijaan mm. liikuteltavien kalusteiden ja sermien avulla.</p>	<p>estää tavaroiden säilyttämisen kaapin päällä ja helpottaa siivousta.</p> <p>AV/TVT-laitteiden, työpisteen ja kaapelointien optimaalinen paikka toiminnan kannalta, AV-ohjeistuksen mukaisesti.</p> <p>Pistorasioiden järkevä sijoittelu, joka tukee tilan toiminnallisuutta (erilaisten laitteiden latausten huomiointi)</p> <p>Latauskaapit, 0–5 v. ryhmillä 3 yhteiskäyttö tablettia/ryhmä.</p> <p>Piirto-/kiinnityspintaa lasten korkeudelle.</p> <p>Valmiudet AV-konseptin mukaisille laitteille</p> <p>Kamerallinen ovipuhelinjärjestelmä (ulko-ovelta ryhmätilaan – puhelin ei voi olla esim. eteis-/oppiaulassa)</p>
---	---	--

5.3.6 Ryhmähuone 2 (lepo)

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Tila palvelee yhtä lapsiryhmää, tilan henkilömäärä 21 + 3 (+mahdollinen avustaja).</p> <p>Lasten päivälepo ruokailun jälkeen n. klo 12 eteenpäin.</p> <p>Lapset nukkuvat kerrossängyissä (kaappisänky liinavaatekaapilla). Sänkyjen ympärillä tarvitaan aikuiselle tilaa toimia ja auttaa lapsia.</p> <p>Muina aikoina tilassa on ohjattua ja vapaamuotoista leikkiä.</p> <p>Voi toimia tarvittaessa myös ryhmän kotipesätilana.</p>	<p>Mikäli kahden ryhmän lepotilat sijoitetaan vierekkäin, toteutetaan niiden välille ovi, jotta yksi henkilö voi valvoa kahta ryhmää yhtä aikaa.</p> <p>Lepohuonetta ei lähtökohtaisesti sijoiteta keskipäivän auringonpaisteseen tilan turhan lämpökuorman välttämiseksi.</p>	<p>Tilan kalusteet ja varusteet erillisen kiintokaluste- ja varustelistausten mukaan, mm:</p> <ul style="list-style-type: none"> -laskettavat kaappisängyt patjoineen 21 lapselle (11 sänkykaappia). -liinavaatteiden/unilelujen säilytyskaappi sänkyjen väliin, leveys 300mm. Max. kaksi sänkyä vierekkäin. <p>Valaistuksen ohjaus katkaisijalla, tarvittaessa liiketunnistus saatavissa päälle</p> <p>Tilan suunnittelussa tulee huomioida mahdollisten riipputuolien kiinnittäminen kattoon. Kiinnikekoukkuja katossa 1–2 kpl esim. riipputuoleja varten.</p> <p>Huoneen ilmanvaihto suunnitellaan siten, että sängyssä makaaville lapsille ei tule vedon tunnetta.</p>

5.3.7 Pienryhmähuone

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Tila palvelee yhtä pienryhmää, 7 lasta + 1–2 aikuista.</p> <p>Pienryhmähuone mahdollistaa tarpeen mukaisen monipuolisen toiminnan ja niistä voidaan suunnitella toiminnaltaan erilaisia tiloja.</p> <p>Kohteisiin toteutetaan aina 1 kpl aistitiloja. Muut pienryhmätilat tulee voida kalustaa tilaajan toimesta toiminnaltaan erilaisiksi, esimerkiksi pysyvän leikin tilaksi tai kirjastoksi.</p>	<p>Pienryhmähuoneet ovat yhteiskäyttöisiä kaikille talon käyttäjille. Tilasta on oltava näköyhteys muihin tiloihin.</p> <p>Kulku pienryhmätiloihin tapahtuu yhteisten tilojen kautta.</p> <p>Tila voidaan sijoittaa oppiaulan yhteyteen. Enintään puolet pienryhmähuoneista voidaan integroida osaksi aulatilaa.</p> <p>Tilat sijoitetaan toiminta-alueille niin,</p>	<p>Varusteet erillisen kiintokaluste- ja varustelistausten mukaan.</p> <p>Aistitilassa hyvä ääneneristys ja akustiikka, monipuolinen ja säädettävä valaistus, äänentoisto ja mahdollisimman paljon ehjää seinäpinta-alaa. Tilan tulee olla pimennettävä.</p>

	että ne ovat kaikkien käyttäjien helposti saavutettavissa.	
--	--	--

5.3.8 Lasten WC- ja pesutilat

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Tila palvelee yhtä lapsiryhmää, 21 tilapaikkaa.</p> <p>WC- ja pesutilojen pedagogisena tavoitteena on opettaa lasta pitämään huolta omasta hygieniastaan ja puhtaudesta.</p> <p>Lapsilla tulee olla saniteettitiloissa mahdollisuus itsenäiseen toimimiseen ja tarvittaessa ohjatusti.</p> <p>Mitoituksellisesti lasketaan yksi wc-istuin ja käsienpesupaikka/10 tilapaikkaa. Mitoituksessa huomioidaan koko rakennuksen tilapaikkamäärä. Lasten ulkoilu-WC voidaan ottaa huomioon mitoituksessa, jolloin yhden ryhmän WC-tilaan tulee kaksi WC-istuinta ja kaksi käsienpesuallasta.</p>	<p>Jokaiselle lapsiryhmälle toteutetaan hygieniasyistä omat WC- ja pesutilat.</p> <p>Lasten WC-tilat sijoitetaan toiminta-alueille, lähelle märkäeteistä. Kulkua lasten WC-tiloihin on oppiaulan kautta. Mikäli mahdollista, pyritään toiminta-alueella toimivien kahden ryhmän WC-tilat sijoittamaan lähelle ryhmien omia kotipesiä.</p> <p>Kaikissa WC-tiloissa tulee olla valmius ja tilavaraus pienten lasten ryhmien varustelulle, mutta ne asennetaan vasta siinä vaiheessa, kun tila tulee oikeasti pienten lasten käyttöön.</p>	<p>Tilan kiintokalusteet ja varusteet erillisen listauksen mukaan.</p> <p>Kaikissa WC-tiloissa tulee olla valmius ja tilavaraus pienten lasten ryhmien varustelulle, mutta ne asennetaan vasta siinä vaiheessa, kun tila tulee oikeasti pienten lasten käyttöön (varusteet merkitty *:llä varusteluetteloon)</p>

5.3.9 Välinevarasto

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Tilaa käytetään opetus-, askartelu- ja leikkivälineiden säilytykseen.</p>	<p>Kahden ryhmän yhteinen välinevarasto sijoitetaan toiminta-alueen eteis-/oppiaulan yhteyteen.</p> <p>Erillisen varastotilan ohella voidaan käyttää ns. ylisyvää komeroa liukuovilla, syvyys min. 800mm.</p>	<p>Tilan kiintokalusteet ja varusteet erillisen listauksen mukaan. Huoltopistorasia</p> <p>Upotettu valaisin keskelle tilaa, ei hyllyjen yläpuolelle</p>

5.4 Henkilökunnan tilat

Lapsen hyvän päiväkotipäivän varmistamiseksi tarvitaan tiloja henkilöstön käyttöön. Henkilökunnan suunnittelutyölle, hallinnollisille tehtäville ja kokoustamiselle tarvitaan henkilökunnan omia tiloja ja työpisteitä sekä muunneltavia yhteiskäyttöisiä tiloja. Paikkoja on varattava myös yhteistyöpalaverille huoltajien, kollegojen, asiantuntijoiden ja verkostojen kanssa.

Henkilökunnan tauko- ja työskentelytilat sijoitetaan samaan kokonaisuuteen keskeiselle ja helposti saavutettavalle paikalle toiminta-alueiden tilojen läheisyyteen. Tilat eivät ole korvamerkittyjä, vaan niitä käytetään yhteiskäyttöisesti ja joustavasti.

Lähekkäin sijoitettuina muunneltavat, osittain läpinäkyvät työskentely-, toimisto ja taukotilat joustavat työpäivän aikana vaihtelevan tilatarpeen mukaan. Tilojen keskeinen sijainti mahdollistaa tilojen käytön joustavasti. Ensimmäisessä lasten kanssa työskentelyyn varatut pienryhmätilat toimivat edellä mainittujen tilojen ohella henkilökunnan työtiloina sekä palaverikäytössä silloin, kun ne eivät ole lasten käytössä.

5.4.1 Toimistohuone

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Pääasiassa yksi tila päiväkodinjohtajan käyttöön ja toinen varajohtajan, kuraattorin ja alueellisen erityisopettajan käyttöön</p> <p>Hiljainen työskentely, luottamukselliset keskustelut.</p>	<p>Tilat voivat muuntua eri kokoisiksi-kin tiloiksi.</p> <p>Näkyvyyden rajaumahdollisuus esimerkiksi kalusteilla</p> <p>Haluttaessa voidaan käyttää lasiseiniä. Läpinäkyvyyden tulee olla säädeltävissä verhoihin, sälekaihtimin tai himmennettävän älykalvon avulla.</p>	<p>Tilan kiintokalusteet ja varusteet erillisen listauksen mukaan.</p> <p>Kaksi poistumistietä</p> <p>Hyvä äänieristys ja akustiikka</p> <p>Runsaasti pistorasioita</p>

5.4.2 Työskentelytila

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Muulle henkilöstölle kuin päiväkodinjohtajille, kuraattorille ja alueelliselle erityisopettajalle toteutetaan työskentelypisteitä.</p> <p>Tilan mitoitus: 1 työpiste/5 työntekijää. Työskentelytilaan varataan yhdelle työpisteelle n. 3 m² tila.</p>	<p>Työskentelypisteet muodostavat joustavan ja monitoimisen työskentelytilan/-alueen, joka sijoittuu lähelle tauko- ja neuvottelutiloja.</p>	<p>Tilan kiintokalusteet ja varusteet erillisen listauksen mukaan.</p> <p>Runsaasti pistorasioita</p>

5.4.3 Neuvottelu- ja työskentelytila

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Mitoitus min. 10 henkilön neuvotteluihin (moniammatillinen työryhmä)</p> <p>Tilassa pidetään neuvotteluja henkilökunnan, vanhempien tai muiden sidosryhmien kanssa.</p> <p>Tilaa voidaan käyttää myös yksilö- ja ryhmätyöskentelyyn.</p>	<p>Tila yhdistettävissä akustoivalla avattavalla seinällä taukotilaan.</p> <p>Tilaan tulee olla oma kulku liikenteiltä.</p>	<p>Tilan kiintokalusteet ja varusteet erillisen listauksen mukaan.</p> <p>Riittävästi pistorasioita (läppäreiden lataus, esitystekniikka – latauspistokkeita voidaan toteuttaa myös neuvottelupöytään, mutta sähköt on voitava tuoda pöytään fiksusti). Ei lattiarasioita.</p> <p>AV-konseptin mukaiset valmiudet esitystekniikalle</p> <p>Etäkokousvalmiudet</p>

5.4.4 Henkilökunnan taukotila

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Henkilökunnan tauko- ja virkistyskäyttö</p> <p>Tarvittaessa neuvottelu- ja työskentelytila</p>	<p>Tila yhdistettävissä akustoivalla avattavalla seinällä neuvottelutilaan</p> <p>Tilan tulee sijoittua muiden henkilökunnan tilojen läheisyyteen.</p>	<p>Tilan pienkeittiövarustelu, kiintokalusteet ja varusteet erillisen listauksen mukaan.</p> <p>AV-konseptin mukaiset valmiudet esitystekniikalle</p>

5.4.5 Kopiointi ja paperivarasto

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
<p>Kopiointi, paperien ja laminoitukoneen sekä kartonkileikkurin säilytys</p> <p>Tilaan sijoitetaan kopiokone ja tietoturvajäteastia, joille täytyy huomioida tilavaraus.</p>	<p>Työskentelytilojen lähellä</p>	<p>Tilan kiintokalusteet ja varusteet erillisen listauksen mukaan.</p> <p>Ilmanvaihdossa/poistossa huomioita kopiokoneen aiheuttamat hiukkaset</p>

		Tilavaraukset: - Kopiokoneelle ja liitännät - Tietosuoja-astialle
--	--	---

5.4.6 Henkilökunnan puku- ja pesutilat

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
Sukupuolineutraalit tilat	Väestönsuojia voidaan hyödyntää henkilöstön sosiaalitiloina	Tila sisältää: - Lukittava suihkutila pukeutumistilalla, suihkujen määrän mitoitus RT 103140 tai uudemman mukaan. - Lukittava erillinen pukeutumistila - WC-tila ((lasketaan mukaan henkilökunnan WC tilojen kokonaislukumäärään) <u>Huom.</u> suihkullinen LE-wc erillisellä LE-pukeutumistilalla voidaan tehdä henkilökunnan puku- ja pesutilojen yhteyteen, ja huomioida suihkujen, pukeutumistilojen ja wc:n määrän mitoituksessa. Tällöin on huomioitava esteettömästi käytettävät pukukaapit vaatesäilytystilassa. - n. 300 mm leveä lukittava vaatekaappi/lokero jokaiselle työntekijälle huomioitava opiskelijat, sijaiset jne. Tilan kiintokalusteet ja varusteet erillisen listauksen mukaisesti.

5.4.7 Henkilökunnan WC-tilat

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
Sukupuolineutraalit tilat Mitoitus: 1kpl/15 työntekijää	Hajasijoitus; pukutilat 1kpl, taukotilan läheisyyteen 1kpl, muut toimintatilojen läheisyyteen. Kaksikerroksessa rakennuksessa henkilöstön käytössä olevia WC-tiloja on oltava molemmissa kerroksissa.	Tilan kiintokalusteet ja varusteet erillisen listauksen mukaisesti.

5.5 Huoltotilat

5.5.1 Keskusvarasto

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
Säilytystilaa leikki- ja toimintavälineille, tvt-laitteille ja henkilöstön työvälineille.	Henkilöstötilojen läheisyyteen	Tilan kiintokalusteet ja varusteet erillisen listauksen mukaisesti.

5.5.2 Vaatehuoltotila

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
Tilassa pestään päiväkodin tekstiilejä (liinavaatteet, pöytäliinat, varavaatteet, pyyhkeet ym.) Tila tulee olla jaettavissa puhtaaseen ja likaiseen puoleen ja tilassa tulee huomioida niin likaisten kuin puhtaiden		Tilan kiintokalusteet ja varusteet erillisen listauksen mukaisesti, mm.: - ammattikäyttöön tarkoitetut pyykinpesukone ja kuivausrumpu - säilytystilaa - RST-pesuallas

tekstiilien säilytys.		
Tilassa pestään myös leluja.		

5.5.3 Siivouskeskus

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
Puhdistuspalveluiden käytössä oleva tila.	Sijoitetaan pohjakerrokseen, sisään-tulon ja/tai hissien läheisyyteen. Esteetön kulku jättepisteelle	Tarkemmat vaatimukset löytyvät Turun kaupungin siivoustilavaatimuksista.

5.5.4 Saniteettitarvikevarasto

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
Tilassa varastoidaan päiväkodissa käytettäviä käsipyyhkimä, wc-papereita, saippuota ym.	Sijoitetaan logistisesti mahdollisimman lähelle huolto-ovea.	Tarkemmat vaatimukset löytyvät Turun kaupungin siivoustilavaatimuksista.

5.5.5 Siivouskomero

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
Puhdistuspalveluiden käytössä oleva tila. Pienempi siivoustila, joka tukee rakennuksen siivouksen toteuttamista.	Sijoitetaan ylempiin kerroksiin tai pohjakerrokseen, mikäli kulku siivouskeskuksesta ei ole esteetöntä läpi rakennuksen.	Tarkemmat vaatimukset löytyvät Turun kaupungin siivoustilavaatimuksista.

5.5.6 Keittiötilat ja keittiöhenkilökunnan sosiaaltilat

Turun kaupungin keittiökonseptin mukaisesti

5.6 Erityisen tuen lasten tilat

Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki järjestetään osana varhaiskasvatuksen päivittäistä toimintaa. Tuki annetaan ensisijaisesti erilaisin joustavin järjestelyin lapsen omassa päiväkotiryhmässä. Lapsiryhmiin (21) integroidaan yksittäisiä tehostetun ja erityisen tuen lapsia (päivittäinen tuki).

Alueellisissa erityisen tuen lasten ryhmissä ryhmäkoko on 14 lasta. Alueellisille integroiduille ryhmille suunnitellaan varaus jokaiseen uuteen rakennukseen.

Erityisesti huomioitavia asioita erityisen tuen ryhmien tilojen suunnittelussa:

- Lähtökohtaisesti noudatetaan päiväkotisuunnittelun käsikirjan tilaohjelmaa huomioiden kohdekohtaiset erityistarpeet mm. esteettömyyden ja varusteluiden osalta
- Oppimisympäristö on oltava mahdollisimman rauhallinen, selkeä ja esteetön (aistiesteettömyys)
- Tuen tarpeessa olevia lapsia varten tulee jatkossa päiväkodeissa työskentelemään enemmän aikuisia (huomioitava mm. pukukaappien määrässä)
- Riittävästi jakotiloja ja mahdollisuuksia jakaa tiloja pienempiin osiin
- Pienryhmätilojen käyttö rauhoittumis- ja terapatiloina.

- Tuen tarpeisten lasten mahdollisuus eriytettyihin ja rauhallisiin ruokailuhetkiin.
- Erityisen tuen lapsiryhmien harkinnanvaraisten kuljetusten saattoliikenteen sijainti päiväkodin parkkipaikan läheisyydessä
- Apuvälineiden riittävät säilytystilat
- Tarpeeksi tilava LE-wc
- Induktiosilmukat (kuunteluvahvistin) avoimemmissa tiloissa mm. liikuntasali

5.7 Esiopetuksen tilat

Esiopetus on osa varhaiskasvatusta. Esiopetuksesta säädetään perusopetuslaissa, mutta sen tavoitteet ja sisällöt ovat yhteneväisiä varhaiskasvatuksen kanssa. Esiopetuksessa keskeistä ovat monipuoliset ja toiminnalliset oppimistavat, jotka vaativat monipuolisia tiloja sekä välineitä. Tiloissa pitää olla mahdollisuuksia erilaisiin oppimisen hetkiin, pitkäkestoiseen leikkiin, liikkuvaan toimintaan ja ulkoiluun, lukemis- ja rauhoittumishetkiin sekä ruokailuihin. Lapset voivat viettää esiopetuksessa klo 6.30–18.00, jolloin myös lepopohjetken mahdollistaminen lapsen päivässä on tärkeää. Esiopetusryhmän koko on 21 tilapaikkaa, ruotsinkielisellä palvelualueella 20.

Esiopetuksen tiloissa käytetään tämän päiväkotisuunnittelun käsikirjan mukaista tilaohjelmaa, kun esiopetuksen tilat sijoittuvat päiväkotirakennukseen. Koulurakennukseen tai monitoimitaloon sijoittuvien esiopetuksen tilojen osalta on oma ohjeistuksensa perusopetuksen konseptissa.

5.8 Avoin päiväkotiki ja leikkikerhot

Päiväkotien tilat suunnitellaan siten, että niitä voidaan hyödyntää myös avoimen varhaiskasvatuksen tiloina.

Avoin päiväkotiki

Avoin varhaiskasvatustoiminta on vaihtoehto kokopäiväiselle varhaiskasvatukselle, kun huoltaja on esimerkiksi kotona tai tarvitsee vain vähän varhaiskasvatuksen palveluja. Avoimiin päiväkoteihin ovat tervetulleita kaikenikäiset lapset aikuisen seurassa. Työpareina toimivat varhaiskasvatuksen opettaja ja lastenhoitaja tai muu alan ammattilainen. Avoimessa päiväkodissa on ohjattua toimintaa, vapaata leikkiä ja aikuisilla mahdollisuus tutustua alueen muihin huoltajiin, tai hoitajiin. Kaikki avoin toiminta on maksutonta. Tilassa pitää huomioida myös kaikkein pienimmät lapset ja siksi lattia-alaa pitää olla riittävästi, samoin keittiö/ruokailutila eväiden lämmitykseen ja ruokailuun.

Leikkikerhot

Leikkikerho- ja ulkoiluleikkikerhotoiminta on tarkoitettu 3–5-vuotiaille lapsille. Vaihtoehtoina ovat ulko- tai sisäleikkikerho. Toiminta on suunniteltua ja tavoitteellista ja sitä ohjaa varhaiskasvatuksen opettaja, mutta mukana voi olla tarvittaessa muuta henkilökuntaa. Tilojen tulee olla sellaisia, että siellä voidaan leikkiä, pelata, tehdä kädentaitoja, lukea kirjoja ja rauhoittua. Kerhossa lapset ja henkilökunta syövät päivittäin eväitä, joten tiloihin tarvitaan keittiö.

- Kerhot ovat useimmiten päiväkotien yhteydessä, joten suunnittelussa noudatetaan päiväkodin pihasuunnitelmaa.
- Toiminnassa voidaan käyttää mahdollisuuksien mukaan päiväkodin yhteiskäyttöisiä tiloja.

5.9 Päiväkoti monitoimitalon yhteydessä

Mikäli päiväkotitoimii monitoimitalon yhteydessä, pyritään mahdollisimman monipuoliseen tilojen yhteiskäyttöön monitoimitalon eri käyttäjäryhmien kesken. Tilojen käytöstä ja varauskäytännöistä on sovittava yhdessä.

Päiväkoti voi käyttää satunnaisesti koulun taito- ja taideainetiloja, kirjastoa ym.

Päiväkoti käyttää yhteistä ruokasalia (yli 3 v lapset.), josta päiväkodille on varattu oma rauhallinen nurkkaus tai päiväkodille voidaan toteuttaa myös erillinen ruokailutila. Rauhallinen ruokailu voidaan turvata myös ruokailuaita- ja porrastamalla. Ruokailutila on sijoitettava päiväkotitilojen läheisyyteen helposti saavutettaviksi.

Varasto- ja taukotilat eivät ole yhteisiä, vaan päiväkodille toteutetaan omat varastot ja taukotila

Päiväkodin liikuntatilan tarve otetaan suunnittelussa huomioon, kun mietitään monitoimitalon liikuntatilaratkaisuja.

Kun päiväkotitoimii rakennuksessa, jossa on koulu, on hyvä huomioida muuntojousto koulukäyttöön: vierekkäiset ryhmähuoneet 1 varustetaan siirtoseinällä, jolloin tila voi toimia myös koulun OT3-tilana. Erilliset ryhmähuoneet toimivat tarvittaessa OT2-tiloina ja pienryhmähuoneet koulun eriyttämistiloina OT1.

5.10 Vuoropäivähoitopäiväkodin tilat

Vuorohoitoa järjestetään kaikkina vuorokaudenaikoina ja viikonpäivinä. Vuorohoitoryhmien toiminta-aika on klo 5–22 ja ympärivuorokautisessa hoidossa 24 h. Lasten hoito- ja henkilökunnan työajat jakautuvat eri vuorokauden aikoihin.

Päiväkotien tilaratkaisut toteutetaan muuntojoustavasti niin, että ne voivat palvella tulevaisuudessa eri vuorohoidon muotoja sekä mahdollista päiväkäyttöä. Vuorohoidossa lähes kaikki päiväkodin tilat ovat jatkuvassa käytössä. Vuoropäiväkodeissa noudatetaan lähtökohtaisesti päiväkotisuunnittelun käsikirjan tilaohjelmaa huomioiden hankekohtaisesti mm. vuorohoidon suuremmat ryhmäkoot ja mahdolliset isommat tila- ja säilytystarpeet toiminta-alueilla.

5.10.1 Ruokailutilat

Ruokasali mitoitetaan koko lapsimäärälle kuten päiväkodeissa. Vuorohoitoryhmät voivat käyttää ruokasalin yhteydessä olevaa kotikeittiötilaa iltaisin ja viikonloppuisin.

5.10.2 Eteistilat

Eteistilojen suunnittelussa tulee varmistaa, että jokaiselle lapselle on oma lokero/naulakkopaikka. Lapset ovat eri aikoihin paikalla, mutta eivät voi jakaa naulakkoa/lokeroa, koska jokaisella lapsella pitää olla paikka omille tavaroille ja vaihtovaatteille. Vuorohoidon ryhmissä naulakkopaikkoja varataan 28 lapselle, vaikka paikalla onkin maksimissaan 21 lasta/ryhmä.

5.10.3 Ryhmätilat

Lapsen leikille ja leikkiympäristön pysyvyydelle on oltava tilaa. Vuorohoito-yksikössä työskennellään paljon omissa ryhmissä lasten kanssa yksin. Kodinomaisen ja olohuonemaisen ympäristön luomiseen on kiinnitettävä huomiota suunnittelussa mm. kiinto- ja irtokalusteiden avulla.

5.10.4 Henkilökunnan pukutilat

Henkilökunnan pukutiloissa huomioitava suurempi henkilömäärä (esim. sijaiset) pukukaappien määrässä. Sijainti helposti saavutettaviksi.

5.10.5 Lepotilat

Lapsia saattaa tulla hoitoon esim. klo 04 alkaen ja silloin lapset ohjataan vielä nukkumaan. Klo 6 jälkeen tulevat lapset eivät enää mene nukkumaan ja tarvitsevat oman tilansa, jossa voivat vielä lepäillä tai leikkiä rauhassa. Sänkypaikat aina 21 kpl.

5.10.6 Ympäri vuorokautisen hoidon tarpeet

Lapset voivat viettää ympärivuorokautisessa hoidossa useita päiviä peräkkäin. Pesutilojen suunnittelussa mahdollistettava lasten suihkussa käynti ilta-aikaan.

Lasten vaatteille ja omille tavaroille on varattava enemmän naulakko- ja säilytystilaa. Yöunia varten lapsille on oltava pysyvä nukkumispaikka. Turvallisuuden huomiointi on tärkeää hoitajien yksin työskennellessä. Ulko-oven sijainti ryhmätilojen lähelle, henkilökunnalle vähintään käsihälyttimet, oviin ovikamerat ja pihalle riittävä pihavalaistus.

6 Piha-alue

Ulkopedagogiikka on tärkeä osa varhaiskasvatuksen toimintaa. Pihan tulee olla rauhallinen sekä lasta toiminnallisesti ja liikunnallisesti innostava. Sen tulee tukea mielikuvitus- ja liikuntaleikkejä sekä pienryhmätoimintaa.

Päiväkodin pihan lisäksi ympäröivä luonto, lähimetsät, leikkipuistot ja muut rakennetut ympäristöt ovat osa varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä. Ne tarjoavat kokemuksia, materiaaleja ja monipuolisia mahdollisuuksia leikkiin ja tutkimiseen. Niitä hyödynnetään liikunta- ja luontoelämysten ja oppimisen paikkoina.

Päiväkotien pihoja käytetään julkisina leikkipuistoina päiväkodin aukioloaikojen ulkopuolella. Päiväkodin piha voi toimia myös kaiken ikäisten kohtaamispaikkana. Julkisten leikkipaikkojen sisältöä on määritelty Turun kaupungin Leikin tekoa -ohjelmassa ([linkki](#)). Pihalla-työryhmän kanssa yhteistyössä tutkitaan päiväkotien pihojen liittymistä muihin leikkipuistoihin sekä muihin ulkoilua ja liikkumista tukeviin palveluihin, tarjoten mahdollisimman kattavan palvelun alueellisesti. Päiväkotien pihasuunnittelussa noudatetaan Pihalla-työryhmässä laadittavia pihasuunnittelun periaatteita.

Piha-alueella huomioidaan esteettömyys. Leikkialueelle pyritään toteuttamaan maastonmuotojen sen salliessa esteetön osuus, jossa voi olla muutamia leikkivälineitä, joita voi esteettömästi käyttää, esim. hiekkalaatikoon voidaan tehdä esteetön reunus.

6.1 Pihan rakenne

Leikki-piha erotetaan saatto- ja huoltoliikenteestä ja paikoituksesta.

Pihan tulee olla monimuotoinen, ja siinä käytetään mahdollisuuksien mukaan hyväksi luonnonmuotoja ja korkeuseroja. Piha-alue toteutetaan mahdollisimman luonnonmukaisena ympäristönä, joissa erilaista kasvillisuutta, puita, kiviä, kantoja ym.

Piha voidaan suunnitella ja jakaa osiin eri teemojen ja lasten iän mukaan (huomioidaan varusteluissa). Koska päiväkotitoimii ympärivuotisesti ja -vuorokautisesti, suunnittelussa otettava huomioon vuodenaikojen ja sään vaihtelut. Pihan sijoittelussa pyritään huomioimaan auringon tulokulma ja aika, jolloin aurinko paistaa pihalla oltaessa. Pihasuunnittelussa tulee varmistaa, että pihalla on riittävästi varjopaikkoja ja sadesuojia mm. varjostavien puiden ja erilaisten katosten avulla.

Päiväkodin piha-alue on päiväkodin aukioloaikojen ulkopuolella kuntalaisten ulkoilukäytössä, joten piha-alue suunnitellaan eri ikäisten käyttäjien tarpeet huomioiden.

Leikki-pihan pinta-ala: tavoitteena yhtenäisen/vapaan leikkitilan määrä 20 m² per lapsi (RT-kortti).

Leikkipaikkojen turvallisuutta määrittää SFS-EN 1176-1-1176-7- sekä 1177-standardit ja ohjeet. Kaikkien pihan varusteiden sekä kaikkien rakennusten ulkopintojen pitää olla lapsille turvallisia (esim. seinissä ei koloja, joihin lapsi voi jäädä jumiin tai jossa voi loukata itsensä).

Leikkipihojen turvallisuutta seurataan jatkuvasti. Leikkivälineiden, turva-alueiden ja leikkipaikkojen muiden varusteiden tulee olla kestäviä, käyttäjilleen turvallisia, käyttökuntoisia ja siistejä.

6.2 Varustelu ja välineet

Piha-alueella tulee olla monipuolisia, aktiivisia ja turvallisia leikki- ja toimintavälineitä, jotka luovat mahdollisuuksia lasten yhteiselle ja moninaiselle leikille. Välineet turvatarkastetaan aina ennen käyttöönottoa.

Päiväkodin piha suunnitellaan lähtökohtaisesti yhtenäiseksi piha-alueeksi, joka toiminnallisesti jaetaan eri ikäisten lasten alueisiin. Myös iltakäyttäjien tarpeet, etenkin vanhemman väestön aktivoiminen, pyritään ottamaan huomioon pihan liikunnallisia elementtejä suunnitellessa.

Pihavälineet ja -varustelu suunnitellaan hankekohtaisesti kunkin päiväkodin ympäristö, arkkitehtuuri sekä piha-alueen ja hankemuodon ominaispiirteet huomioiden. Kaikkiin päiväkotipihoihin tulee sisältyä seuraavat välineet ja toiminnot:

- Vapaa leikkialue, minimissään 6m*10m
- Asfaltoitu tai muu kova pinnoitettu alue esim. ulkopyöräilyyn tai potkulahtailuun
- Keinuteline kahdella turvaistuinkeinulla, rajattu aidalla tai vastaavalla
- Keinuteline kahdella lautakeinulla, rajattu aidalla tai vastaavalla
- Keinuteline pesäkeinulla (hämähäkkikeinu tai vastaava), rajattu aidalla tai vastaavalla

- 2 kpl hiekkalaatikkoa, yhden hiekka-alueen pinta-ala minimissään 9m², nurkat tulee olla pyöristetyt
- Matalampi liukumäki, leveästä teräslu'usta, ei sijoiteta etelän suuntaan kuumentamisen takia
- Korkeampi liukumäki, leveästä teräslu'usta, ei sijoiteta etelän suuntaan kuumentamisen takia. Mikäli liukumäki sijoitetaan rinteeseen, lähtösanne tulee olla rakennettu ja irti maapohjasta.
- Kiipeily-/monitoimiteline, voidaan yhdistää korkeampaan liukumäkeen
- Jousieläin 2kpl
- Pöytäryhmä 1kpl
- Käsi- ja selkänöjällinen penkki, korkeampi istuinkorkeus 1 kpl (pienten alueen lähelle)

Päiväkodin koon mukaan piha-alueelle sijoitetaan perusvarustelun lisäksi muita varusteita ja välineitä tontin mahdollisuuksien mukaan. Päiväkotikoon kasvaessa 4-ryhmäisestä päiväkodista kasvatetaan välineiden määrää/valikoimaa seuraavasti:

- Keinujen määrää leikkipihalla kasvatetaan yksi keinu per kaksi ryhmää
- Aidattu peliareena kahdella maalilla
- Kiikkulauta
- Muiden leikkivälineiden määrää kasvatetaan min. 1 kpl per 2 ryhmää, esimerkiksi alla olevista vaihtoehdoista:
 - Kiipeily-/monitoimitelineen koon laajentaminen tai erillinen toinen teline
 - Pihatrampoliini upotettuna maastoon
 - Tasapaino- tai esterata
 - Palloseinä
 - Maamäki
 - Leikkimökki (huom. lukittava)
 - Säsuojakatosten lisäksi katettu ulkoilmalava/katsomo/opetuspaikka/hiekkalaatikko
 - Liikennepuisto tai maalattu ajorata

6.3 Valvottavuus ja valaistus

Valaistuksessa huomioitava varhaiskasvatuksen toiminta-aika klo 6–18 ja vuoropäivähoidossa 24 h.

Rakennuksen massoittelu, tontinkäyttö ja piha-alue suunnitellaan niin, että leikkipiha on helposti valvottavissa, eikä pihalle jää ns. katvealueita. Toiminnot sijoitetaan niin, että piha-alueella on näkyvyys joka suuntaan. Pihan valaistus tulee suunnitella niin, että se osaltaan edistää turvallisuutta ja valvottavuutta piha-alueella pimeinä vuoden- ja vuorokaudenaikoina.

6.4 Melutasot

Leikkipihojen suunnittelussa noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa lainsäädäntöä piha- ja oleskelualueiden meluntorjunnasta ja ääniolosuhteille asetetuista vaatimuksista.

6.5 Kasvillisuus

Pedagogisina teemoina päiväkodeissa ovat mm. ympäristö- ja seikkailukasvatus sekä luontosuhteen vahvistaminen. Tästä syytä pihan kasvillisuutta voidaan hyödyntää myös pedagogisesti. Pihan kasvivalinnoissa tulee

huomioida kasvien myrkyttömyys ja allergiat. Runsaita määriä kukkaistutuksia vältettävä, jotta lapset eivät joudu alltiiksi mehiläisille.

Päiväkotihankkeiden tontinkäytön suunnittelussa sekä rakennustöiden aikana tulee ottaa huomioon olemassa oleva luonto ja kasvillisuus. Erityisesti olemassa olevia puita tulee säilyttää. Erityisesti pihan toiminta-alueiden eteläpuolella sijaitsevat puut tuovat tärkeää varjostusta pihalle kesäaikana.

Istutuksia ja puita ei sijoiteta rakennuksen reunustoille.

Istutusten ja muiden luonnonmukaisten elementtien ohella pihalle voidaan tuoda kuntaa. Istutuslaatikot ovat toivottavia. Kesä- tai talvipuutarhassa voidaan kasvattaa esimerkiksi marjoja ja yrtejä. Osana puutarhaa voi olla myös aistipuutarha, joka voi toimia lisävirikkeenä aistien stimuloinnissa ja luonnontieteellisten havaintojen tekemisessä.

6.6 Kulkureitit

Piha-alueella on varmistettava esteettömät kulut ja helppo saavutettavuus.

Lapset saatetaan päiväkotiin piha-alueen kautta ryhmätiloihin, mikä on huomioitava kulkureittien suunnittelussa. Valaistusratkaisuilla korostetaan kulkureittien näkyvyyttä.

Leikkipiha rajataan aidalla lähtökohtaisesti yhdeksi yhtenäiseksi leikkipihaksi. Käyntiportin salpa sijoitettava ulkopuolelle, jotta lapsi ei saa porttia auki. Aidassa ei saa olla lapsille vaarallisia osia. Aita ei saa houkuttaa lasta kiipeämään aidan yli, eikä esimerkiksi lumikasvoja ei voi sijoittaa aidan viereen.

Lasten kieli ei saa tarttua metalliintaan tai muihin pihan metallirakenteisiin kiinni talvipakkasella.

Pihan toimintojen suunnittelussa on huomioitava pihan sujuva huolto sekä ylläpito. Pihamateriaalien ja -kalusteiden on oltava kestäviä ja huollettavia ja kulkureittien on oltava aurattavissa. Lisäksi on huomioitava putoava lumi katoksilta ja päiväkotirakennuksen katolta.

6.7 Liikenne- ja pysäköinti

6.7.1 Autoliikenne ja -paikoitus

Lähtökohtaisesti tontille sijoitettavat pysäköintipaikat toteutetaan asemakaavan mukaisesti. Henkilökunnalle ei välttämättä varata omia paikkoja esim. keskusta-alueella. Saattoliikenteelle tulee huomioida pysäköintipaikkoja päiväkodin läheisyyteen. Saattoliikennepaikoilta tulee olla järjestetty turvallinen kulku rakennukseen. Saattoliikenne ei saa ristetä huoltoliikenteen kanssa. Kaupungin tavoitteena on muuttaa kulkutapajakaumaa vähemmän autoilupainotteiseksi. Polkupyörille ja kävelylle tulee olla järjestetty turvallinen kulku rakennukseen autoilla tapahtuvan saattoliikenteen ohi.

6.7.2 Kevyt liikenne

Tontin on oltava hyvin ja turvallisesti saavutettavissa autoliikenteen lisäksi kävellen, pyöräillen ja joukkoliikenteen avulla. Moni perhe kulkee polkupyörällä (peräkärry, laatikkopyörä) tai rattaila. Polkupyöräpaikkojen määrä mitoitetaan Turun kaupungin rakennusjärjestyksen mukaisesti.

Polkupyöräpaikat sijoitetaan aidatun leikkipihan ulkopuolelle. Polkupyöräpaikkoja voidaan sijoittaa useampaan eri paikkaan tontilla, kuten lähelle pihan kulkuportteja sekä henkilökunnan sisäänkäynnin tai pääsisäänkäynnin läheisyyteen.

6.7.3 Huoltopiha

Huoltoliikenne tulee erottaa muusta tontilla tapahtuvasta liikenteestä sekä jalankulkureiteistä. Huoltoajossa olevien ajoneuvojen on voitava hoitaa tehtävänsä ja poistumisensa mahdollisimman suoraviivaisesti. Huoltoauton tulee voida ajaa nokka edellä tontille ja sieltä pois, jotta peruuttaminen ei aiheuta vaaraa ympäröivälle kevyelle liikenteelle.

Tavoitteellisesti huoltoalueet olisi hyvä sijoittaa mahdollisimman lähelle sisäänajoliittymiä piha-alueella tapahtuvan ajoneuvoliikenteen minimoimiseksi, mutta huoltoalueet (etenkin jätehuolto) tulisi sijoittaa niin, että jättepisteelle on mahdollisimman lyhyt ja turvallinen kulku keittiö- ja siivoustoista. Jäteauton ajoväylä tulisi suunnitella niin, ettei se kulje leikkialueella.

Huoltoliikenne on pääosin ruokatoimituksia, jätehuoltoa ja pyykkihuoltoa sekä muita tavarantoimituksia.

7 Ulkotilat

Kaikkien päiväkodin ulkotilojen suunnittelussa tulee huomioida, että rakennusten ulkopintojen ja ulkotilojen rakennelmien tulee olla lapsille turvallisia (esim. seinissä ei koloja, joihin lapsi voi jäädä jumiin tai jossa voi loukata itsensä tai ei kiipeilyä mahdollistavia rimoituksia).

7.1 Ulkoiluvälinevarasto

Piha-alueelle sijoitetaan suunnitteluratkaisusta riippuen 1–2 ulkoiluvälinevarastoa ulkoleikki- ja kausivälineiden säilytykseen. Varaston sijoittelussa huomioidaan helppo käytettävyys ja lyhyt välimatka toiminta-alueille, jotta välineiden kerääminen takaisin varastoon onnistuu helposti myös lapsilta.

Varastot ovat kylmää tilaa. Ulkoiluvälinevarasto ja sääsuojakatos voivat muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden.

Toiminnallinen kuvaus	Tilan sijoittelu ja rakenne	Erityisvaatimukset
Säilytystilaa ulkoleikki- ja kausivälineille.	Leikkipihalle	Säilytushyllyjä kahdelle vierekkäiselle seinustalle, hyllylevyn syvyys 600mm. Hyllyt asennetaan kolmeen tasoon. Hyllyjärjestelmä tulee olla säädettävä. Säilytyskoukkuja mm. vanteiden, lapioiden säilytykseen.

7.2 Sisäänkäyntikatos

Kaikkien sisäänkäyntien yhteydessä tulee olla sisäänkäyntikatos.

Mikäli kaksikerroksisessa päiväkodissa kulku toimintatiloihin on ulkoportaastaan kautta, tulee ulkoporras olla katettu ja säältä suojattu. Pääsy ulkoportaaseen tulee estää päiväkodin ollessa kiinni.

7.3 Ulko-opetustila (sade- ja aurinkokatos)

Ulko-opetustila / Sade- ja aurinkokatos sijoitetaan toimintapihoille, esimerkiksi ulkoiluvälinevarastojen yhteyteen. Katoksen alle sijoitetaan hiekkalattikko sekä mahdollisuuksien mukaan ulko-opetukseen soveltuvia penkki- ja pöytäryhmiä. Piha-alueelle voi sijoittaa yhden tai useamman katoksen.

7.4 Vaunukatos

Puolet ryhmistä voi olla pienten (0–2 v.) lasten ryhmiä, joiden osalta on huomioitava vaunujen ja rattaiden säilytys. Se voi olla esimerkiksi pitkänomaisen rakennuksen pidennetyin räystäään alle sijoittuva aidattu alue, joka sijoittuu ryhmän sisäänkäynnin läheisyyteen. Vaunukatosten pinta-alat eri kokoisille päiväkodeille on määritelty tilaohjelmassa.

Kulkuaukon pitää olla 1000 mm, jotta leveät rattaat mahtuvat kulkemaan ja siinä tulee olla portti. Katoksen muodon tulee olla sellainen, että sen ollessa täynnä jokaiset vaunut/rattaat ovat ajettavissa tilasta pois ilman muiden vaunujen/rattaiden siirtämistä. Vaunuille ja rattaille merkitään parkkiruudut.

7.5 Jätehuoltotilat

Kaikissa toiminnallisissa tiloissa tulee olla riittävät jäteastiat lajittelulle huomioiden tiloissa tapahtuva toiminta. Lajittelu voidaan järjestää myös keskiteysti yleisille alueille.

Tilan toiminnallisuus:

- Jätteiden lajittelu ja kierrätys, kierrätyskasvatus
- Lajiteltavat jakeet: biojäte, keräyspaperi, kartonki-, metalli-, muovi- ja lasipakkaukset, sekajäte (vaipat), sähkölaitteet, vaarallinen jäte (erikseen lääkkeet, paristot, sähkölaitteet)
- Hygieniavaatimukset: Lukittavat astiat, huomioidaan hajuhaitat ja mahdollinen jäähdystarve, estettävä pääsy haittaeläimiltä (linnut, jyrsijät ym.)
- Ergonomisuuden huomiointi keräysastioissa raskaita jätekuormia nostettaessa (esim. apukoroke)
- Jakeiden kuvasymbolit ja lajittelutaulut (erityisesti oppimiseen hyviä), käytetään Lounais-Suomen jätehuollon yhteneväisiä kuvasymboleja ja tauluja
- Käyttäjä lajittelee ja siistijä tyhjentää oikeisiin ulkoastioihin

Tilan toiminnallinen sijoittelu:

- huomioidaan huoltoyhteys ajotieltä
- ei risteävää liikennettä saattoliikenteen kulkureittien yhteyteen
- talviolosuhteet ja -kunnossapito huomioitava
- henkilökunnan sujuva kulku jätekatokselle
- sijoitus lähelle tontin rajaa ja meluvaikutuksen vuoksi kauas päiväkodin lepotiloista
- keräysastiat sisätiloissa
 - mm. pienkeittiötilojen yhteyteen (kierrätyskasvatus)
 - vaarallinen jätteen (esim. lääkkeet) sekä sähkölaitteiden keräys

Päiväkotien jätteiden keräykseen käytetään ensisijaisesti syväkeräyssäiliöitä. Sijoittelussa huomioitava riittävä nostotila yläpuolella (huom. räystäät, katokset). Mikäli tontin olosuhteitten takia syväkeräyssäiliöiden

toteuttaminen ei ole tarkoituksenmukaista, voidaan jätteiden keräys toteuttaa lukitussa, katetussa jätehuoltotilassa.

Jätehuollon suunnittelussa tulee huomioida Turun kaupungin jätehuoltomääräykset.